

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra Veřejné správy

DPLOMOVÁ PRÁCE

Vybrané problémy vzdělávací politiky

Předkládá: Pavlína Glazerová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda CSc.

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavlína GLAZEROVÁ**
Osobní číslo: **R22N0009P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Téma práce: **Vybrané problémy vzdělávací politiky**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Teorie vzdělávací politiky
3. Strategie vzdělávací politiky v ČR
4. Vzdělávací politika a priority EU
5. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, ISBN 80-86395-96-0.
- KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1260-7.
- KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1261-5.
- KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1262-3.
- LIESSMANN, K. P. Hodina duchů. Praxe nevzdělanosti. Polemický spis. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2530-2.
- LIESSMANN, K.P. Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5.
- MIHOLA, Jiří a Ján ŠRAMO. Přehled českého školství: kritická analýza na základě volného zpracování přednášek a seminářů prof. Jána Šrama. Vyd. 1. Praha: Občanské sdružení Melius, 2014. ISBN 978-80-87638-03-3.
- PRŮCHA, Jan. Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.

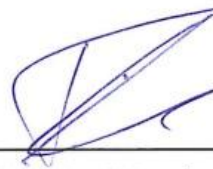
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 7. února 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně a veškeré použité zdroje uvádím v seznamu literatury.

V Plzni, dne

.....

Pavλίna Glazerová

Poděkování

Tato strana diplomové práce bude věnována lidem, kteří mi byli velice nápomocní při psaní práce. Moc bych chtěla poděkovat za všechny jejich rady, postřehy a podněty.

V první řadě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu diplomové práce panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za jeho rady, věcné připomínky a za možnost konzultací osobních či elektronických. V rámci fakulty bych dále ráda poděkovala paní bakalářce Janě Hájkové, která mi byla nápomocná ohledně organizačních věcí s diplomovou prací.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině a kamarádům, kteří mě v tomto stresujícím a vypjatém období podporovali a byli mi nápomocní.

Obsah

Úvod.....	1
1 Teorie vzdělávací politiky	2
1.1 Pojem vzdělávací politika.....	2
1.2 Cíle, funkce a nástroje vzdělávací politiky	3
1.3 Struktura vzdělávací politiky.....	5
1.4 Subjekty vzdělávací politiky.....	6
1.4.1 Zvolení politici.....	6
1.4.2 Školská administrativa	7
1.4.3 Učitelé a jejich organizace	7
1.4.4 Rodiče a jejich asociace	7
1.4.5 Studenti	8
1.4.6 Círky.....	8
1.4.7 Zaměstnavatelé.....	8
1.4.8 Experti.....	9
2 Strategie vzdělávací politiky v ČR.....	10
2.1 Systém vzdělávací politiky	10
2.2 Legislativa a kurikulární dokumenty	12
2.3 Vybrané instituce působící ve vzdělávání.....	12
2.3.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	12
2.3.2 Česká školní inspekce	13
2.3.3 Kraj.....	13
2.3.4 Obec	14
2.4 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (Strategie 2030+).....	15
2.4.1 Strategický cíl 1 (SC1).....	16
2.4.2 Strategický cíl 2 (SC2).....	16

2.4.3 Strategické linie.....	17
2.4.4 První implementační období (2020-2023)	19
2.5 Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol od roku 2021.....	21
2.5.1 Plán realizace Strategického záměru pro oblast vysokých škol pro rok 2024 (PRSZ 2024)	22
2.6 Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR.....	23
3 Vzdělávací politika a priority Evropské unie	24
3.1 Cíle a nástroje	25
3.2 Principy.....	25
3.2.1 Princip rovnosti příležitosti ke studiu	26
3.2.2 Princip celoživotního vzdělávání	26
3.2.3 Princip individualizace a diferenciacce	26
3.3.4 Princip internacionalizace	27
3.3 Instituce a organizace Evropské unie.....	27
3.3.1 Instituce EU.....	27
3.3.2 Organizace EU	28
3.4 Dokumenty, memoranda a programy Evropské unie	29
3.4.1 Dokumenty EU	29
3.4.2 Memoranda EU	30
3.4.3 Programy EU.....	30
3.5 Priority Evropské unie na období 2019-2024.....	31
3.5.1 Nová strategická agenda EU na období 2019-2024.....	31
3.5.2 Priority Evropské komise na období 2019-2024.....	32
4. Problémy vzdělávací politiky	33
4.1. Inkluze a integrace ve vzdělávání.....	33
4.2 Multikulturní výchova	35
4.3 Financování školství	37

4.4 Celoživotní učení	40
4.5 Terciární vzdělávání.....	42
4.5.1 Problémy terciárního vzdělávání	43
4.5.2 Charakteristika rozpočtu vysokého školství	44
4.5.3 Rozpočet Západočeské univerzity v Plzni	47
Závěr.....	50
Resumé	52
Seznam obrázků a grafů	53
Seznam tabulek.....	54
Seznam zkratk.....	55
Seznam použité literatury	56
Přílohy	61

Úvod

Diplomová práce je zaměřena na téma „Vybrané problémy vzdělávací politiky“. Práce pojednává o teorii vzdělávací politiky, o strategii vzdělávací politiky České republiky a Evropské unie a konkrétních problémech, které vzdělávací politiku provází. Mým cílem bylo představit vzdělávací politiku České republiky i s jejími problémy a zároveň představit dokumenty vzdělávací politiky.

K psaní práce jsem využila tištěné i elektronické zdroje, které lze najít v seznamu literatury.

V úvodní kapitole představuji teorii vzdělávací politiky. Popisuje funkce a cíle vzdělávací politiky a zároveň nástroje a principy, které se v rámci vzdělávací politiky využívají k dosažení žádoucích výsledků. Dále jsou v této kapitole představeny jednotlivé subjekty vzdělávací politiky a struktura.

Druhá kapitola se týká vzdělávacího systému České republiky. V úvodu je představen systém vzdělávací politiky. Dále se zabývám legislativou, která je pro nás stěžejní, institucemi, které se na vzdělávání podílí. V poslední části této kapitoly se věnuji několika strategiím a záměrům s popisem jejich obsahu a cíle.

Následuje kapitola popisující vzdělávací politiku a priority Evropské unie. Na začátku této kapitoly se věnuji cílům, nástrojům a jednotlivým principům. Dále se v kapitole nachází instituční a organizační struktura Evropské unie. Závěr třetí kapitoly je věnován prioritám Evropské unie na aktuální období 2019-2024.

Poslední kapitola je zaměřena na problémy vzdělávací politiky. Konkrétně jde o inkluzi a integraci, multikulturní výchovu, financování školství, celoživotní učení a problémy typické pro terciární vzdělání. Terciárnímu vzdělávání je věnována větší pozornost. Kapitola je rozdělena do několika podkapitol, kde jsem detailně probrala strategii rozpočtu vysokých škol a konkrétněji se pak zaměřila na rozpočet Západočeské univerzity v Plzni a na problém spojený s koeficientem ekonomické náročnosti.

1 Teorie vzdělávací politiky

1.1 Pojem vzdělávací politika

Pojem vzdělávací politika přes svoje časté využívání nemá své přesné vymezení. Lze ho ale charakterizovat například jako souhrn formálních a neformálních pravidel, praktik a norem. Ty dále ovlivňují chování jednotlivců a institucí na úseku vzdělávání. Řadíme sem principy, strategie, metody, legislativní rámec, stanovování cílů a obsahu, rozhodování o vzdělávacích institucích nebo jejich financování a způsoby kontroly vzdělávacích institucí.

Známí čeští autoři definovali vzdělávací politiku následovně. Kalous chápe vzdělávací politiku takto: „*Pod pojmem vzdělávací politika se většinou rozumí souhrn formálních i neformálních pravidel, norem a praktik, které řídí a ovlivňují jednání jednotlivců a institucí v oblasti vzdělávání.*“¹

Pařízek vymezil pojem vzdělávací politiky jako „*principy, priority a metody rozhodování o vzdělávacích institucích. Toto rozhodování zahrnuje strategické cíle rozvoje vzdělání, legislativní rámec vzdělávacích institucí, způsob financování, stanovení cílů a obsahu výchovy, ovlivňování podmínek činnosti vzdělávacích zařízení a způsob kontroly. Vzdělávací politika je začleněna do celospolečenských a skupinových priorit. Působí na instituce školské, v nichž je uplatněna potvrzující moc státního aparátu, na mimoškolské vzdělávací instituce (kulturní, duchovní, tělovýchovné, výrobní a zájmové pro volný čas), na výchovu k rodině a v neformálních skupinách. Působení je přímé a nepřímé.*“²

Nutné je rozlišovat vzdělávací politiku na praktickou činnost a na vzdělávací politiku jako vědní obor, který vznikl spojením dvou oblastí, vzdělávání a politiky. V rámci praktické činnosti jde o tvorbu politiky prostřednictvím rozhodování ministerstva vnitra nebo tvorbu kurikulárních dokumentů. V rámci pojetí vzdělávací politik jako vědního oboru se jedná o vědecké zkoumání a analýzu činnosti. Mnohé z těchto analýz jsou pak podkladem pro tvorbu

¹ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 8, ISBN 8024612607.

² PAŘÍZEK, V.: Perspektivní varianty vzdělávací politiky. Pedagogika, 1993, sv. 43, č. 2, s. 5-20.

reálné politiky. Z toho lze usuzovat, že se praxe a vědecká disciplína navzájem podmiňují.³

Vzdělávací politika musí být chápána jako interdisciplinární, velmi rozsáhlý obor. Jelikož je tento obor odvozen od mnoha dalších. Zejména se jedná o obor sociologie vzdělávání, politologie, pedagogika nebo veřejná správa.⁴

1.2 Cíle, funkce a nástroje vzdělávací politiky

Mezi cíle vzdělávací politiky toho lze zařadit spoustu. Jako příklady si může uvést zajištění rovného přístupu ke vzdělávání, zkvalitnění procesů a dosahování nejlepších výsledků v rámci vzdělávání a v neposlední řadě snaha přispět k dalšímu vývoji a zkvalitnění vzdělávání.⁵ Kalous se k cílům vyjadřuje takto: „*Cíle jsou konkrétní hodnotově podmíněná tvrzení o tom, co je správné a žádoucí a čeho by mělo být dosaženo.*“⁶

Funkce vzdělávací politiky slouží k naplňování zájmů a potřeb osob, kteří navštěvují některou ze vzdělávacích institucí. Konkrétně se lze bavit o těchto funkcích: výchovná, vzdělávací, socializační, kvalifikační, integrační, selektivní, kulturní aj.⁷

Tvůrci vzdělávací politiky mají ke své torbě k dispozici několik typů prostředků, kterými mohou ovlivňovat proces vzdělávání a říkáme jim nástroje vzdělávací politiky. Mezi takovéto nástroje řadíme plánování, strategické cíle, legislativu, financování, kurikulum, evaluaci, monitorování a vzdělávací reformu.

Pod pojmem plánování si především představujeme projekty nebo programy. Nástroj plánování by měl předcházet všem ostatním nástrojům. Počátkem plánování je vize, která určuje hlavní cíl plánování, následuje poslání

³ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 8024612607.

⁴ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 9, ISBN 8024612607.

⁵ Tamtéž

⁶ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 26, ISBN 8024612607.

⁷ Tamtéž

sloužící k určení účelu jednotlivých kroků a v neposlední řadě stanovuje obecné cíle.⁸

Jedním ze základních práv je právo na svobodné vzdělávání. Problematika vzdělávací politiky je upravena několika právními normami. Při jakékoli změně ve vzdělávacím systému je nejprve nutná změna v příslušném zákoně. Kontrolu a dodržování legislativy mají v rukou soudy, u kterých se každý může domáhat svých práv.⁹

Financování je v každé zemi nastaveno rozdílně. Stát na vzdělávání uvolňuje určitou část svého rozpočtu. Finance jsou převážně určené na vybavení a rekonstrukci učeben, platy učitelů a na modernizaci výuky.

Financování probíhá čtyřmi základními způsoby. Jedná se o způsob založený na deklaraci, způsob založený na normativním vymezení vstupních podmínek nebo vymezení výsledků a způsob založený na poskytnutí jednorázových finančních prostředků pro předem stanovené cíle.¹⁰

Kurikulum pochází z latinského slova curriculum a původně znamenalo běh. V pedagogickém smyslu ho lze chápat jako plánovanou trasu vzdělávání. Řadíme sem tedy vzdělávací programy, náplň výuky, dosažené výsledky a zkušenosti, které si lze ve škole na základě určitého kurikula osvojit.

V českém Pedagogickém slovníku najdeme tuto definici: „*Kurikulum – obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení.*“¹¹

Evaluaci ve vzdělávání chápeme jako systematické zkoumání kvality nebo hodnoty vzdělávacího programu, které umožňuje usuzovat o celkové efektivitě studia a o edukativním potenciálu vzdělávacího zařízení. Výsledkem je určení hodnoty a efektivity vzdělávacího programu. Měla by být prováděna profesionálně

⁸ KALOUS, Jaroslav. Teorie vzdělávací politiky. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 19-21 ISBN 8021102470.

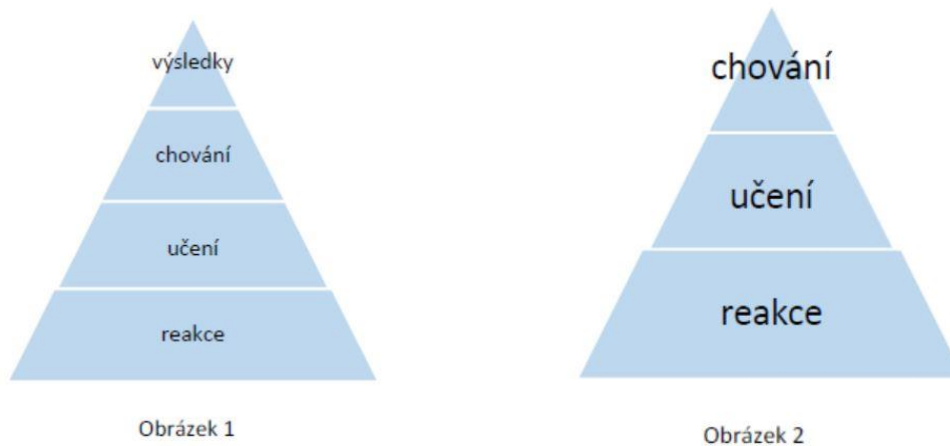
⁹ Tamtéž

¹⁰ KALOUS, Jaroslav. Teorie vzdělávací politiky. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 29-31 ISBN 8021102470.

¹¹ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995, s. 106 ISBN 8071780294.

a komplexně. Realizuje se v různých fázích přípravy a realizacích vzdělávací aktivity. V 60. letech 20. století vytvořil Donald L. Kirkpatrick model pro realizaci evaluace. Původně byl tento model pro oblast firemního vzdělávání, ale s určitými modifikacemi může být využíván pro všechny vzdělávání.¹²

Obrázek 1 - Model Donalda L. Kirkpatricka

Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/evaluace-jako-nastroj-zjistovani-kvality-v-dalsim-vzdelavani.html>. [cit. 16.01.2024].

1.3 Struktura vzdělávací politiky

Strukturu vzdělávací politiky si lze představit v několika úrovních. Na těchto úrovních jsou spravovány odlišnými způsoby. Nejrozsáhlejší úroveň představují globální instituce jako je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Světová banka, Seznam světového kulturního a přírodního dědictví. Tyto instituce srovnávají a analyzují vzdělávací systém. V rámci nadnárodní úrovně se strategií vzdělávací politiky zabývá Evropská unie na základě různých strategických a doporučujících dokumentů, které jsou poskytovány členskými státy. Ústřední úroveň je zastoupena centrálními institucemi státu (vláda, parlament a ministerstvo). Tato úroveň je důležitá ve stanovení cílů, koncepce a institucionálním uspořádání vzdělávací soustavy, financování a vytváření legislativy. Nelze opomenout ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které má

¹² Národní ústav pro vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/evaluace-jako-nastroj-zjistovani-kvality-v-dalsim-vzdelavani.html>. [cit. 16.01.2024].

v mnoha státech zásadní slovo a jeho kompetence bývají odlišné. Nejnižší články jsou pak regiony a lokální úroveň. Konkrétně mluvíme o obcích a krajích, na které se stále více v rámci decentralizace převádějí nejrůznější kompetence a odpovědnosti.¹³

1.4 Subjekty vzdělávací politiky

Účastníci vzdělávací politiky mají ke vzdělávacímu systému různé vztahy a rozdílné institucionální postavení. Aktéři vzdělávací systém ovlivňují různými způsoby v rámci svých zájmů. K ovlivňování používají svůj vliv, různé finance a i informace.

Mezi nejdůležitější subjekty vzdělávací politiky řadíme zvolené politiky, školskou administrativu, učitele a jejich organizace, rodiče a jejich asociace, studenty, církve, zaměstnavatele a experty.¹⁴

1.4.1 Zvolení politici

Řadíme sem hlavu státu, premiéra, poslance, primátory a také starosty, kteří vykonávají své funkce v daném zvoleném období. Během volebního období se téma vzdělávací politiky příliš neřeší. Politici ve většině případů nedosahují takové kvalifikace, aby byli schopni se touto problematikou zabývat a zároveň školství nebývá považováno za významnou politickou záležitost. Politik ve většině případů vzdělávání a případné návrhy v rámci vzdělávání řeší až na základě nespokojené veřejnosti. Požadavky pak přenáší na kompetentní orgány školské správy. Politik zde figuruje v rozhodování o návrzích, které podává školská administrativa. Výsledky se odvíjí od dosažení co nejvyššího politického zisku a také od voličské podpory.¹⁵

¹³ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 12-13 ISBN 8024612607.

¹⁴ Národní ústav pro vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: <https://e-pedagogium.upol.cz/pdfs/epd/2005/04/07.pdf>. [cit. 16.01.2024].

¹⁵ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 35 a 47 ISBN 8024612607.

1.4.2 Školská administrativa

Kalous školskou administrativu definuje takto: „*to jsou lidé, kteří jsou považováni za bezprostředně zodpovědné za fungování vzdělávacího systému.*“ Jedná se o velkou skupinu lidí, kteří mají nejrůznější funkce. Konkrétně si můžeme uvést nejvyšší státní úředníky ve školství (ministr školství a náměstci), úředníci ministerstva školství, vedení školní inspekce, vedení regionálních, okresních i místních školských úřadů a v neposlední řadě ředitelé škol. Mezi jednotlivými úrovněmi školské administrativy existují rozdíly. Obecnými otázkami se zabývá centrální úroveň, na místní úrovni se například řeší běžné fungování školy. Společný jim zůstává cíl, kterým je odhalovat a řešit problémy a reagovat na nově vzniklé situace ve vzdělávacím systému ČR.¹⁶

1.4.3 Učitelé a jejich organizace

V Průchově pedagogickém slovníku najdeme, že učitel je základní činitel vzdělávacího procesu, jako profesionálně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, který je spoluzodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledek procesu vzdělávání.¹⁷ Učitelé ovlivňují kvalitu celé vzdělávací politiky a mají vliv na implementaci této politiky.

1.4.4 Rodiče a jejich asociace

K uskupení rodičů dochází až ve chvíli, když mají potřebu se ohradit vůči nějaké události/situaci. Často se jim nedaří identifikovat daný problém nebo nerozumí vzdělávacímu systému z důvodu mnoha změn a následně ho odsuzují, jelikož je jiný než v době, kdy studovali oni. Skupina rodičů nemůže radikálním způsobem měnit vzdělávací politiku. Co se týče rodičovských asociací, které spolupracují s učitelskými odbory, ty už jsou schopny nějakých výsledků dosáhnout. Nevyšší vliv rodičů je v situaci, kdy jednájí individuálně, například

¹⁶ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 36 ISBN 8024612607.

¹⁷ PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

formou stížnosti. Rodič tím udává jakési hranice toho, co by se ve škole mělo a nemělo dít.¹⁸

1.4.5 Studenti

Studenti bohužel nemají moc možností, jak vzdělávací politiku ovlivňovat. Nemají k tomu finanční ani organizační schopnosti. Mají však možnosti, kterými se mohou domáhat svých práv a dát najevo nesouhlas formou protestu. Tím jsou schopni docílit pozornosti veřejnosti. Častými důvody protestů bývá nespravedlnost vybírání studentů na vysoké školy, nedostatek hmotné podpory a sociálního zabezpečení pro studenty. Ohrazují se i proti nemodernímu a zastaralému stylu výuky.¹⁹

1.4.6 Církev

Církev se na vzdělávání podílela převážně v minulosti. Založily několik škol a knihoven. Šířily víru a gramotnost. Dříve se vzdělání poskytovalo pouze malému okruhu lidí, změna nastala až po průmyslové revoluci. Vzdělání bylo státem poskytováno všem a bez rozdílu. Tím vznikl spor mezi státem a církví. Církev chtěla, aby se v rámci výuky zavedla i věrouka, stát naopak víru bere jako individuální záležitost a do výuky ji zahrnout nechce.²⁰

1.4.7 Zaměstnavatelé

Zaměstnavatelé prosazují své zájmy ve vzdělávací politice na centrální i místní úrovni především prostřednictvím profesionálních organizací. Jejich

¹⁸ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 39-43 ISBN 8024612607.

¹⁹ KALOUS, Jaroslav. Teorie vzdělávací politiky. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 54-55 ISBN 8021102470.

²⁰ KALOUS, Jaroslav. Teorie vzdělávací politiky. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 55 ISBN 8021102470.

nejdůležitějším nástrojem je poptávka po pracovní síle, která zajímá školskou správu a politiky.²¹

1.4.8 Experti

Nejedná se o politiky a ani se jimi nechtějí stát. Jde o vysoce kvalifikovanou skupinu, kam řadíme vědce, zástupce profesionálních asociací či zájmových sdružení, redaktory časopisů píšících o vzdělávání nebo školitele učitelů. Mají velký vliv, a tak se žádná změna vzdělávacího systému bez nich neobejde. Předkládají nejvíce návrhů na změny a jsou inspirací pro politiky a školskou administrativu.²²

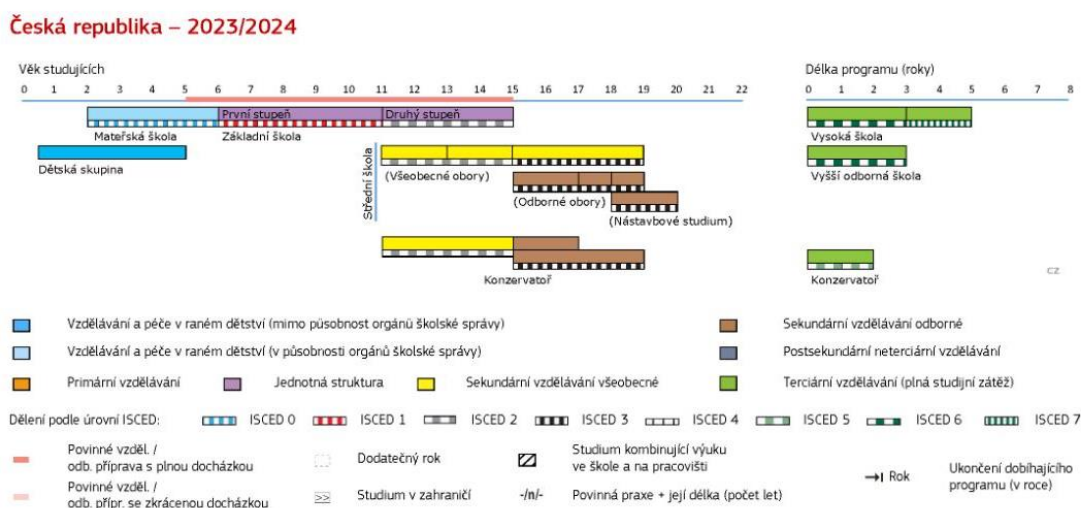
²¹ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 8024612607.

²² KALOUS, Jaroslav. Teorie vzdělávací politiky. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, s. 56 ISBN 8021102470.

2 Strategie vzdělávací politiky v ČR

2.1 Systém vzdělávací politiky

Obrázek 2 – Stupně vzdělávacího systému

Zdroj: Euridyce. Česká republika. Online. 2024. Dostupné z: <https://euridyce.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/ceska-republika>. [cit. 24-02-2024].

Nejmladší děti mohou být umístěny do dětských skupiny, které jsou určené dětem od šesti měsíců do zahájení povinného vzdělávání (popřípadě zařízení pro péči o děti do tří let). Předškolní vzdělávání nebo také preprimární se poskytuje dětem ve věku od dvou do šesti let formou mateřské školy. Poslední rok předškolního vzdělávání (tzn. od pěti let) je povinný. Podporou předškolního vzdělávání se zabývá Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (viz příloha č 1).

Základní vzdělávání je uskutečňováno na základních školách. Povinná školní docházka je určena pro děti od šesti let a trvá devět školních roků. Základní školy mají devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň. U některých škol se lze setkat pouze s prvním stupněm. Toto nižší vzdělávání je možné absolvovat i na víceletých gymnáziích. Na gymnázium lze přejít po ukončení pátého nebo sedmého ročníku základní školy. Podmínkou je splnění přijímacího řízení. Zřizovatelem jsou většinou obce či svazky obcí. Funkce, které základní školy plní jsou výchovné

i sociální (výchovné poradenství, školní stravování, mimovyučovací aktivity ve školní družině/klubu atd.).

Cílem základního vzdělávání je osvojit si potřebné strategie učení a na jejich základě být motivován k celoživotnímu učení. Konkrétně se žáci mají učit tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně spolupracovat a komunikovat, chránit své fyzické, duševní zdraví, životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem a odlišným kulturním hodnotám, poznávat své schopnosti a možnosti. Podrobnější cíle jsou stanoveny v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání.²³

Střední vzdělávání je poskytováno středními školami a žák může získat střední vzdělávání s maturitní zkouškou, střední vzdělávání s výučním listem nebo střední vzdělání. K nastoupení na střední školu je nutné mít ukončeno základní vzdělání a splnit přijímací řízení. Speciálním druhem školy jsou konzervatoře. Ty uskutečňují nižší a vyšší sekundární odborné (terciární) vzdělávání s uměleckým zaměřením. Konzervatoře nabízejí šestileté a osmileté (pro absolventy pátého ročníku základní školy) studijní programy.

Pouze střední vzdělání s maturitní zkouškou umožňuje nástup na terciární vzdělávání. Terciární vzdělávání je poskytováno vyššími odbornými a vysokými školami. V prvním případě (vyšší odborné školy) se vzdělání získává v tříletých programech. Vysokoškolské vzdělávání má tři cykly (bakalářský, magisterský a doktorský studijní program).

²³ Euridyce. Česká republika. Online. 2024. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/ceska-republika>. [cit. 24-02-2024].

2.2 Legislativa a kurikulární dokumenty

Nejdůležitější legislativní normou je z hlediska práv občanů v souvislosti se vzděláváním Listina základních práv a svobod, která zaručuje, že „*občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.*“²⁴

Za hlavní zákony v českém školství lze považovat zejména zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Školský zákon mimo jednotlivé úrovně vzdělávání upravuje problematiku financování škol, činnosti České školní inspekce nebo kompetence ministerstev.

Dalšími právními předpisy, které ovlivňují školství je nařízení vlády, vyhlášky ministerstev a nejrůznější programy. Jako příklad si můžeme uvést již neplatící program Bílá kniha, Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 nebo aktuální program Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a Strategický záměr pro oblast vysokých škol a plány jeho realizace.²⁵

2.3 Vybrané instituce působící ve vzdělávání

2.3.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Jedná se o ústřední orgán státní správy s celostátní působností, v jehož čele stojí ministr. Je zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb., zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.²⁶

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy koordinuje činnost ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a profesních komor v oblasti systému uznávání odborné kvalifikace. Ministerstvu je podřízena Česká školní

²⁴ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, čl. 33 odst. 2

²⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-a-koncepcni-dokumenty-msmt>. [cit. 19.01.2024].

²⁶ Zákon č. 2/1969. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>. [cit. 23.01.2024].

inspekce a řada přímo řízených organizací (Dům zahraniční spolupráce, Národní pedagogický institut nebo CERMAT – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání).²⁷

2.3.2 Česká školní inspekce

Jedná se o národní autoritu pro hodnocení kvality a efektivity počátečního vzdělávání zahrnujícího mateřské, základní, základní umělecké a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy a všechna školská zařízení (střediska volného času apod.). Dále lze Českou školní inspekci definovat jako samostatný správní úřad České republiky s celostátní působností zřízeným ze zákona, organizační složkou státu a služební úřadem podle zákona o státní službě. Organizačně je členěna na ústřední se sídlem v Praze a 14 krajských inspektorátů. Vedoucím úřadu je ústřední školní inspektor.

Působnost spočívá v zajištění externího hodnocení kvality a efektivity vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky prostřednictvím sledování, hodnocení, a kontroly vzdělávání, výchovy a školských služeb poskytovaných veřejnými, soukromými i církevními školami a školskými zařízeními, které najdeme ve školském rejstříku.²⁸

2.3.3 Kraj

Kraj vykonává územní samosprávu v oblasti školství a jeho úkolem je zajišťovat dostupnost vzdělávání a souvisejících školských potřeb, a to vše v souladu s místními podmínkami, demografickým vývojem, se zájmy občanů a dle potřeb trhu práce. Povinností kraje je zajistit především fungování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími

²⁷ Roční zpráva Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2005. [cit. 23.01.2024].

²⁸ Česká školní inspekce. Online. 2005, 2024. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/O-nas>. [cit. 23.01.2024].

potřebami nebo vzdělání základní umělecké či jazykové. Orgány kraje mají možnost zřizovat nebo rušit školy, dětské domovy apod.²⁹

2.3.4 Obec

Povinností obce je zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území. Zřizuje a zrušuje základní školu nebo zajišťuje plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Kromě základní školy může dále zřizovat nebo zrušovat školy mateřské, základní a mateřské školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny, zařízení školního stravování sloužící dětem a žákům škol, které zřizuje.³⁰

²⁹ § 181 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

³⁰ § 178-179 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

2.4 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (Strategie 2030+)

Jedná se o dokument, který navazuje na Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Úkolem je zajistit plynulý přechod do dalšího desetiletí, připravit vzdělávací systém ČR na nové výzvy a zároveň řešit problémy v českém školství přetrvávající. Na Strategii 2030+ se začalo pracovat koncem roku 2018 a vládou ČR byla schválena 19. října 2020. Příprava dokumentu stavěla na maximální otevřenosti a transparentnosti. Součástí tedy byly i veřejné konzultace u kulatého stolu a využívaly se nejrůznější komunikační nástroje (včetně sociálních sítí). Obsahuje dva hlavní cíle. První se zaměřuje na proměnu obsahu vzdělávání (SC1) a druhá na snižování sociálních nerovností ve vzdělávání (SC2). Cíle jsou dále rozvedeny do strategických linií. Ty se pak zaměřují na proměnu samotného vzdělávání, řešení nerovností, podporu pedagogů, zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce a zajištění stabilního financování.³¹

Cílem Strategie 2030+ je modernizovat vzdělávání tak, aby děti i dospělí obstáli v neustále měnícím se světě. Docílit toho jde několika způsoby. Jedním z nich je proměna organizace a způsob vzdělávání v ČR. Dále rozvíjet vzdělávací systém tak, aby dětem, žákům a studentům umožnil získat znalosti, dovednosti a postoje, které mohou využít v osobním, občanské i profesním životě. Strategie zdůrazňuje potřebu snížit závislost výsledků vzdělávání žáku na sociálním statusu rodičů a zmenšit rozdíly v kvalitě vzdělávání v jednotlivých regionech, jelikož vzdělávací soustava v ČR je velmi různorodá a mezi školami i konkrétními učiteli panují velké rozdíly (viz příloha č 2). Zároveň je nutné klást důraz na individuální potřeby vzdělávání, aby byl rozvinut potenciál každého jedince. Ke splnění všech těchto kroků je nutné poskytnout aktérům ve vzdělávání veškerou možnou podporu. Pozornost bude věnována pedagogům a ředitelům nejen v jejich počátečním ale i dalším vzdělání. Podpora bude směřována i k rodičům v oblasti vzdělávání, jejich angažovanost a participaci na rozvoji škol a jejich komunitnímu aspektu.³²

³¹ FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

³² FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

2.4.1 Strategický cíl 1 (SC1)

Jeho cílem je zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Neustálé proměny ve společnosti jako je rychlost technologických, hospodářských, sociálních, kulturních i environmentálních změn, je nutné zohlednit. Nutné je předpokládat, že tempo proměn se bude nadále zvyšovat. Vzdělávání dnešních žáků se výrazně liší od předchozích generací. Znakem této generace je využívání digitálních technologií a neomezený přístup k velkému množství informací. Žáci musí umět na výzvy současné doby ale i budoucnosti reagovat. S výše uvedeným souvisí potřeba inovovat obsah a způsob vzdělávání a rozvoj digitálního vzdělávání. Důsledkem proměny bude zamezení přetěžování žáků informacemi. Učivo se bude probírat se záměrem hlubšího porozumění, v širších souvislostech a bez řady zbytečných informací (tzv. provzdušení učiva). Žáci dostanou větší prostor informacím porozumět a budou mít možnost aplikace. Učitelé tak budou mít dostatečný prostor na probíranou látku.³³

Záměrem ministerstva je reagovat na nezastavitelné tempo změn, zmodernizovat, vybavit a metodicky vést školy, zavést digitální technologie a podporovat inovace. Předat žákům znalosti a dovednosti, které budou moci využívat ve všech odvětvích a etapách jejich života.

2.4.2 Strategický cíl 2 (SC2)

Předmětem cíle číslo dva je snížit nerovnost v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů. Přestože je možné sledovat posun v rámci nerovnosti, je to i nadále jeden z přetrvávajících problémů vzdělávací soustavy ČR. Systém se zavazuje ke spravedlivým šancím na přístupu ke kvalitnímu vzdělávání všem žákům a k zajištění vzdělávacích potřeb všech žáků. A to bez ohledu na jejich osobnostní charakteristiky či socioekonomické podmínky. Neindividualizovaná výuka a omezená kvalita některých částí vzdělávací soustavy vede k odchodům žáků na víceletá gymnázia

³³ FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

nebo mimo veřejné školství. Cíleně bude individualizovaná výuka na druhém stupni základních škol, aby nedocházelo k odchodu velkého počtu žáků na víceletá gymnázia a budou zavedeny didaktické postupy umožňující vzdělávání různých kolektivů. Školám s větším počtem žáků ze znevýhodněného prostředí bude poskytnuta vyšší finanční a metodická podpora. Změny, které se budou týkat individualizace, budou provedeny revizí rámcových vzdělávacích programů. Ty umožní přizpůsobit výuku dle potřeb žáků a zajistit vzdělávání a mentoring učitelů.³⁴

Důležitou roli v procesu vzdělávání zastává rodina. Je nutné rodinu do tohoto procesu zapojovat. Program deklaruje podporu odpovědnosti rodičů při péči a výchově i jejich roli ve vzdělávání. Je samozřejmostí, že spolupráce rodiny a školy je ku prospěchu konkrétního dítěte, proto je nutné tuto spolupráci podporovat. Pro správné fungování školy s rodiči je zapotřebí efektivní komunikace, na kterou by měli být školy a učitelé profesně připraveni. Rodiče jsou nedílnou součástí školní komunity. Je ku prospěchu, aby se podíleli na rozhodování a rozuměli postavení aktérů ve vzdělávacím systému a jejich právům a povinnostem, protože porozumění a spolupráce předchází konfliktům.³⁵

2.4.3 Strategické linie

Strategické cíle zmíněné výše se zabývají otázkou, čeho chceme dosáhnout. Naproti tomu strategické linie jsou podrobnější a zabývají se otázkou, jak toho chceme dosáhnout. Zpočátku byly strategické linie čtyři. Později však byla přidána linie pátá, která se zabývá samostatně problematikou disparit.

Linie a strategie míří na nejpálčivější problémy českého vzdělávacího systému. Celkově lze konstatovat, že vyly vhodně zvoleny. Strategie 2030+ neobsahuje konkrétní opatření k naplnění cílů. Konkrétní opatření jsou uvedena v implementačních kartách, které obsahují konkrétní aktivity a termíny.³⁶

³⁴ Tamtéž

³⁵ FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

³⁶ Eduin. Informuje o vzdělávání. Jak se nám daří naplňovat Strategii 2030+? Online. 2024. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/strategie2030/#tema3>. [cit. 24-03-2024].

Obrázek 3 – Strategické linie

<p>STRATEGICKÁ LINIE 1 Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání</p>	<p>1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání 1.2 Inovace ve vzdělávání 1.3 Hodnocení ve vzdělávání 1.4 Digitální vzdělávání 1.5 Občanské vzdělávání 1.6 Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 2 Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání</p>	<p>2.1. Omezení vnější diferenciace školství 2.2 Disparity a segregace 2.3 Case-management a meziresortní spolupráce</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 3 Podpora pedagogických pracovníků</p>	<p>3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory 3.2 Podpora pedagogické práce škol</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 4 Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce</p>	<p>4.1 Koncentrace odborných kapacit 4.2 Lepší využití dat a zvýšení relevance a kvality vzdělávacího výzkumu 4.3 Snižování nepedagogické zátěže škol 4.4 Posílení informovanosti, komunikace a spolupráce</p>
<p>STRATEGICKÁ LINIE 5 Zvýšení financování a zajištění jeho stability</p>	<p>5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií</p>

Zdroj: FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

2.4.4 První implementační období (2020-2023)

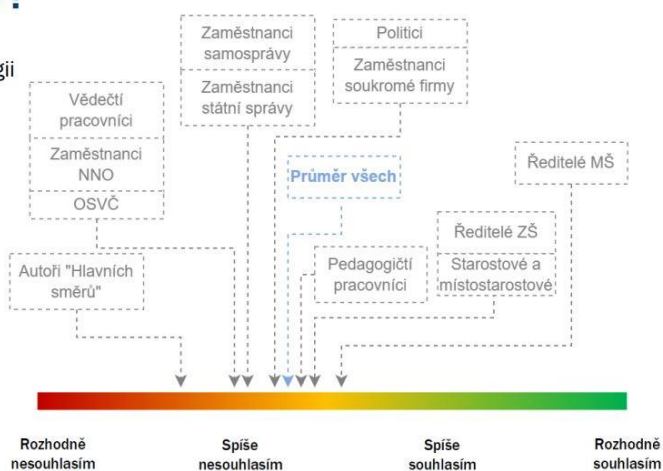
Na rozdíl od předchozích strategií byl tento implementační plán v prvním období zpracován lépe a konkrétněji. Ale i přesto měl některé nedostatky. Opatření a aktivity prvního implementačního období byly odhadem realizovány jen z 20-30 %. Ocenit lze ministerstvo, které postupovalo při koncipování implementačních karet participativně a je nezbytné to zachovat pro další období.³⁷

Na míru dosahování cílů Strategie 2030+ se tázala iniciativa Partnerství pro vzdělávání 2030+. Dotazovaných se ptali, zda jsou splněny podmínky pro dosažení cílů Strategie 2030+. Většina z 300 respondentů odpověděla záporně. Čím větší vhléd měli jednotlivé skupiny do vzdělávací politiky, tím více byli přesvědčeni, že opatření jako celek k dosažení cílů Strategie nebudou stačit.³⁸

Obrázek 4 – Jsou splněny podmínky pro dosažení cílů Strategie 2030+?

JSOU SPLNĚNY PODMÍNKY PRO DOSAŽENÍ CÍLŮ STRATEGIE 2030+?

- Domnívám se, že opatření doposud naplánovaná ve Strategii 2030+ budou jako celek stačit k dosažení dvou hlavních strategických cílů.
(členění dle pracovní zkušenosti respondentů)

Zdroj: Výsledky 1. kola veřejné konzultace návrhu na posílení systému vedení a podpory MŠ a ZŠ v ČR s. 10. Online. 2023. Dostupné z: https://partnerstvi2030.cz/wp-content/uploads/Verejna_konzultace_-_vysledky_1kola_fin.pdf. [cit. 23.03.2024].

³⁷ Eduin. Informuje o vzdělávání. Jak se nám daří naplňovat Strategii 2030+? Online. 2024. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/strategie2030/#tema3>. [cit. 24-03-2024].

³⁸ Výsledky 1. kola veřejné konzultace návrhu na posílení systému vedení a podpory MŠ a ZŠ v ČR s. 10. Online. 2023. Dostupné z: https://partnerstvi2030.cz/wp-content/uploads/Verejna_konzultace_-_vysledky_1kola_fin.pdf. [cit. 23.03.2024].

Nedostatečné plnění opatření v prvním období vedou k doporučením na období následující. Jako první se nabízí určení jednotného organizátora implementace Strategie 2030+ v rámci MŠMT. Jeho pozice by v rámci hierarchie úřadu byla co nejvyšší a měl by na starosti centrální koordinaci. V rámci období si vytyčit 2–3 hlavní priority, kterým následně podřídí většinu dílčích aktivit. Stanovit v dalším implementačním období jako jedním z hlavních cílů zhoršující se míru nerovnosti ve vzdělávání. Zařadit krátkodobější externí posuzování naplňování Strategie 2030+ a použít k tomu úspěšné schéma expertů zevnitř vzdělávací politiky. V rámci implementačních karet doplnit chybějící oblast financování a efektivity vzdělávacího systému. Realizovat důkladnou analýzu a vyhodnocení nových principů financování regionálního školství. Urychlit realizaci Datově-analytické podpory pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR. Zároveň tato data využívat k vyladění reforem (jednotný identifikátor žáka u přijímacího řízení, registr učitelů v případě úprav kapacit, systému financování i proměny soustavy oborů SŠ).³⁹

³⁹ Eduin. Informuje o vzdělávání. Jak se nám daří naplňovat Strategii 2030+? Online. 2024. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/strategie2030/#tema3>. [cit. 24-03-2024].

2.5 Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol od roku 2021

Jedná se o základní dokument pro oblast vysokého školství, který je přijatý na národní úrovni. Vytýčuje rozvojové priority na nadcházející období. Představuje souhrn úkonů, které ministerstvo plánuje realizovat za účelem dosažení předem stanovených cílů. V účinnost vstupuje 1. ledna 2021 a předpokládaná délka platnosti je deset let. Je považován za živý dokument, což v praxi znamená, že může být průběžně revidován prostřednictvím každoročně přijímaných Plánů realizace.

Formuluje obecnou vizi vysokého školství a jeho význam pro společnost rozpracovává do dvaceti bodů. Dlouhodobým cílem ministerstva je vytvoření podmínek pro to, aby všechny vysoké školy poskytovaly kvalitní vzdělávání. Vysoké školy by samy měli být aktéry ve společnosti, otevřenými ke spolupráci, diskusi a sdílení poznatků. Z toho se odvíjí šest prioritních cílů: rozvíjet kompetence přímo relevantní pro život a praxi v 21. století, zlepšit dostupnost a relevanci flexibilních forem vzdělání, zvýšit efektivitu a kvalitu doktorského studia, posilovat strategické řízení a efektivní využívání kapacit v oblasti výzkumu a vývoje na vysokých školách, budovat kapacity pro strategické řízení vysokého školství a v neposlední řadě snížit administrativní zatížení pracovníků vysokých škol, aby se mohli naplno věnovat svému poslání.⁴⁰

Záměrem ministerstva je realizovat většinu opatření během pěti let jeho platnosti. Proces přípravy i samotná implementace bude založena na kolaboraci a komunikaci MŠMT a vysokých škol. Implementace je podpořena několika nástroji, například finančními, kde můžeme zmínit Operační program Jan Amos Komenský.

⁴⁰ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021. Online. 2020. Dostupný z: WWW: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/strategicky-zamer>. [cit. 23.01.2024].

2.5.1 Plán realizace Strategického záměru pro oblast vysokých škol pro rok 2024 (PRSZ 2024)

Dokument je zpracovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a představuje nedílnou součást strategického řízení systému vysokoškolského vzdělávání a implementační nástroj Strategického záměru pro oblast vysokých škol na období od roku 2021.

Pozornost v tomto roce bude směřována na přetrvávající společenské výzvy, strategické řízení vysokých škol a klíčové prvky vysokoškolského vzdělávání. Hlavním krokem bude v následujícím roce dokončit schvalovací proces novely zákona o vysokých školách a souvisejících legislativních předpisů a přípravu na jejich implementaci. Důležitým krokem je i reforma doktorského studia a příprava zákona o zajišťování kvality ve vysokém školství. Cílem PRSZ 2024 je zjednodušit administrativní procesy, zvýšit kvalitu výuky, zlepšit komunikaci a sdílení mezi partnerskými stranami, a v neposlední řadě podpora skupin z vysokoškolské oblasti. Z tohoto důvodů se zavádí zcela nový operační cíl s označením 1.H. Smyslem je i do budoucna zastřešovat a věnovat odpovídající prostor aktivitám zaměřený na sociální bezpečí, wellbeing, rovnost, sladění soukromého, pracovního a studijního života.⁴¹

MŠMT bude zaštitovat podporu informační, metodologickou i finanční. Hlavním finančním nástrojem bude Program na podporu strategického řízení vysokých škol, Operační program Jan Amos Komenský a Národní plán obnovy. MŠMT zároveň zahájí přípravu revize financování.⁴²

Součástí tohoto dokumentu je tabulka vysokých škol s maximální výší alokace pro jednotlivé vysoké školy, které jsou pevně stanoveny. Celková výše alokace činí 130 000 000 Kč. Z této částky bylo Západočeské univerzitě v Plzni přiděleno něco málo přes 6 000 000 Kč.

⁴¹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Strategický záměr pro oblast vysokých škol a plány jeho realizace. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/strategicky-zamer>. [cit. 23.01.2024].

⁴² Tamtéž

2.6 Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR

Jedná se o implementační dokument Strategie 2030+, momentálně na druhé realizační období 2023-2027. Nalezneme v něm tendence a cíle vzdělávací politiky na dané období a stanovuje opatření na úrovni státu. Zároveň vymezuje prostor pro konkrétní řešení na úrovni krajů. Svou podstatou reguluje změny, které se týkají současné společnosti, ať už jde o změny společenské, kulturní, ekonomické nebo technologické. Záměrem je stanovit cíle vzdělávací politiky a předložit opatření krajů, která aplikují skrze své vlastní dlouhodobé záměry vzdělávání. Obsahem dokumentu jsou i pravidla pro zapisování nových škol a kapacit do školského rejstříku. Dokument byl schválen vládou České republiky 20. prosince 2023.⁴³

Dokument je obsahově rozdělen do čtyř základních částí. V části první se dokument zabývá obecnými informacemi jako je představení cíle Dlouhodobého záměru ČR 2023-2027 v širších souvislostech. Část druhá obsahuje tři priority stanovené MŠMT pro nadcházející období. V tomto období MŠMT stanovilo tyto priority: děti a mládež – osobnostní rozvoj a motivace pro celoživotní učení, školy a pedagogové – moderní vzdělávání a připravení pedagogové, efektivní systém školství – udržitelný a efektivní systém založený na odpovědnosti za výsledky. Třetí část zaštiťuje průřezová opatření, na které se bude v následujícím období upírat pozornost, například vzdělávání pro udržitelnost, duševní zdraví, vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí jazyka, bezpečné prostředí a podpora pohybových aktivit, zajištění potřebných kapacit středních škol a jejich oborové struktury odpovídající očekávaným, životním drahám apod. Poslední čtvrtá část s názvem Strategie rozvoje regionálního školství – karty opatření – se zaměřuje na strategii rozvoje regionálního školství a na strategii dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení. To je rozděleno do devíti bodů.⁴⁴

⁴³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-cr-2023-2027>. [cit. 23.01.2024].

⁴⁴ Tamtéž

3 Vzdělávací politika a priority Evropské unie

Oblast vzdělávání nepatří do společných politik EU. Vzdělávací politika nese statut tzv. doplňující politiky. Aktivita EU v této oblasti nezasahuje přímo do národní vzdělávací politiky, ale je omezena na podporu členských států. Orgány EU pouze udělují doporučení. Ze strany EU se tedy jedná především o systematickou a rozsáhlou finanční podporu jednotlivých zemí a regionů.⁴⁵

Evropská vzdělávací politika prošla postupným vývojem a určitými změnami. Za počátek změn se může považovat rok 1976. Rada společenství složená z ministrů školství tehdejších devíti členských zemí, přijala akční program vzdělávání, ve kterém bylo zmíněna podstata evropské mobility studentů a učitelů a zároveň upozorňovala na potřebu zdokonalení dokumentace, která se týká oblasti vzdělávání. Prvními přijatými předpisy byly směrnice. Ty se týkaly vzájemného uznávání dosažené kvalifikace. Důležitým a významným krokem byla podpora studia alespoň dvou cizích jazyků ještě před ukončením povinné školní docházky. Po roce 1985 bylo rozsudkem Nejvyššího evropského soudu potvrzeno, že vysoké školství je považováno za odborné vzdělávání. Tím byl ukončen kompetenční spor o povaze příslušného vzdělávání a Evropské společenství získalo na základě Římské smlouvy legislativní základ pro svoji iniciativu v oblasti vzdělávání, a tak začaly vznikat některé evropské programy.⁴⁶

Právní základ pro oblast vzdělávání a odborné přípravy položila až Maastrichtská smlouva (Smlouva o Evropské unii). Ta uznává, že vzdělávání patří do kompetencí EU. Podepsána byla v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Změnila název Evropského společenství na Evropskou unii.⁴⁷

⁴⁵ Vzdělávací politika a priority EU, Národní ústav pro vzdělávání. Národní ústav pro vzdělávání [online]. Copyright ©. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/projekty/vzdelavaci-politika-a-priority-eu>. [cit. 23.01.2024].

⁴⁶ BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 26-27 ISBN 80-86395-96-0.

⁴⁷ Evropský parlament. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>. [cit. 20-02-2024].

Evropská unie v rámci vzdělávací politiky vzhledem k členským státům plní pouze podpůrnou a doplňkovou funkci a o systému vzdělávání si vlády členských států rozhodují samy.

3.1 Cíle a nástroje

Cíle vzdělávací politiky sestavují společně členské země Evropské unie a jsou zakotveny v různých typech dokumentů. Příkladem může být dokument Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+, o kterém se více zmiňuji výše. Tyto dokumenty a strategie mají pro členské země ve většině případů pouze formu doporučení. Cíle jsou naplňovány skrze příslušné nástroje. Hlavní nástroj, který uvádí Brdek je plánování, legislativa, financování, kurikulární politika, evaluace, monitorování a vzdělávací reforma.⁴⁸

Jako další nástroj si lze uvést metodu otevřené koordinace, která definuje obecné směry, je pružná a na členské státy nepůsobí prostřednictvím legislativy. Pouze poukazuje na části, kterým je potřeba věnovat pozornost a následné změny nechává na státu samotném. „*Součástí metody je vytyčování obecných vodítek (guidelines), stanovování kvantitativních a kvalitativních ukazatelů (benchmarks), převádění obecných evropských vodítek do národních regionálních politik a samozřejmě proces průběžného monitorování a vyhodnocování postupu při plnění cílů.*“⁴⁹

3.2 Principy

Jedná se o výchozí myšlenkové koncepty, z nichž nejvýznamnější jsou tyto: princip rovnosti příležitosti ke studiu, princip celoživotního vzdělávání, princip individualizace a diferenciací, princip internacionalizace. Všechny tyto principy jsou uplatňovány i ve vzdělávací politice České republiky.⁵⁰

⁴⁸ BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 26-27 ISBN 80-86395-96-0.

⁴⁹ DOČKAL, Vít a Petr KANIŮK. Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací. V Brně: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005, s. 114 ISBN 80-210-3846-2.

⁵⁰ BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, ISBN 80-86395-96-0.

3.2.1 Princip rovnosti příležitosti ke studiu

V článku 33 Listiny základních práv a svobod je zakotveno, že každý má právo na vzdělávání.⁵¹ Každý má zajištěný spravedlivý a rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání bez ohledu na sociální původ, rasu, pohlaví nebo náboženství. Lidé dosahují vzdělávání podle svých snah a schopností, zdarma a bez jakékoli formy diskriminace. K hlavním znakům rovných příležitostí patří spravedlivá distribuce vzdělávání všem podle možností a schopností a zajištění vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny. Aby se toho principu docílilo, používá se mnoho opatření. Jako příklad si lze uvést program na podporu znevýhodněných skupin obyvatelstva, jakými jsou například handicapovaní lidé nebo národnostní menšiny.⁵²

3.2.2 Princip celoživotního vzdělávání

MŠMT ve strategii definuje celoživotní učení jako nepřerušenu kontinuitu, která jde od „kolébky do zralého věku“. Cílem je naučit člověka se učit. Celoživotní učení slouží k rozvíjení dovedností a schopností. Neomezuje se na konkrétní fázi života, ale probíhá po celý život. Nejsou omezeny ani instituce, ale naopak probíhá v různém prostředí a poskytuje příležitost všem.⁵³

3.2.3 Princip individualizace a diferenciac

K tomu, aby mohl být naplněn princip individualizace a diferenciac, je potřeba existence velkého množství oborů a forem studií. Individualizace je založena na odlišném přístupu ke každému, kdo se vzdělává. Jelikož každý jedinec disponuje rozdílnými znalostmi, schopnostmi a dovednostmi, je zde vyžadován individuální přístup.⁵⁴

⁵¹ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, čl. 33.

⁵² BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 23 ISBN 80-86395-96-0.

⁵³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Strategie celoživotního učení ČR. Praha: MŠMT ČR. Online. 2007. Dostupné z: www.msmt.cz. [cit. 20-02-2024].

⁵⁴ Studentio.cz. Online. 2018. Dostupné z: <https://www.studentino.cz/mu/pdf/pdr-per1/3-vzdelavaci-politika-ceske-republiky-v-kontextu-evropske-unie-8496-p2.html>. [cit. 20-02-2024].

V rámci diferenciacie se přizpůsobuje obsah, metody a druhy vzdělávání skupinám nebo jednotlivcům tak, aby byl vzdělávací proces co nejefektivnější. Smyslem je řídit vyučovací procesy tak, aby odpovídal každému. Správně uplatňovaná diferenciacie podporuje aktivitu a přispívá k efektivnosti.⁵⁵

3.3.4 Princip internacionalizace

Vzdělávání je považováno za nezbytnost pro udržitelnost demokracie, ekonomického růstu a stability. Některé záležitosti vzdělávací politiky se posouvají na mezinárodní úroveň a do určité míry jsou záležitostmi i nadnárodní koordinace. V rámci spolupráce demokratických zemí (EU) vznikají nejrůznější programy na podporu vzdělávání. V Evropské unii je to program Sokrates, pod který spadají další programy jako například Comenius nebo Erasmus.⁵⁶

3.3 Instituce a organizace Evropské unie

3.3.1 Instituce EU

Na vzdělávacím systému se na úrovni Evropské unie podílí mnoho institucí. Za nejdůležitější instituce jsou považovány Evropská rada a Rada Evropské unie. Evropskou radu tvoří hlavy států a předsedové členských států. Jejím úkolem je přijímání takových politických opatření, která jsou nepostradatelná pro vývoj vzdělávání. Rada evropské unie (Rada ministrů) se zabývá otázkami týkající se všeobecného vzdělávání a profesní přípravy. Instituce je složena z ministrů vlády členských států. Rozhodovací pravomoc náleží Radě s Evropským parlamentem a je rovně rozložena.⁵⁷

⁵⁵ Metodický portál RVP.CZ. Online. 2015. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10799>. [cit. 20-02-2024].

⁵⁶ Studentio.cz. Online. 2018. Dostupné z: <https://www.studentio.cz/mu/pdf/pdr-per1/3-vzdelavaci-politika-ceske-republiky-v-kontextu-evropske-unie-8496-p2.html>. [cit. 20-02-2024].

⁵⁷ BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 29-30 ISBN 80-86395-96-0.

3.3.2 Organizace EU

Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy (CEDEFOP) založeno roku 1975 nařízením Rady Evropského hospodářského společenství je nezisková organizace. Posláním této organizace je podporovat odbornou přípravu a další odborné vzdělávání v Evropské unii. Provádí analýzy a výzkumy v oblasti vzdělávání a povolání. Aktivity CEDEFOP jsou soustředěny na tři oblasti. První oblast je zvyšování kompetencí a celoživotního vzdělávání, druhá oblast se zabývá monitorováním vývoje v odborném vzdělávání v členských státech a třetí oblast je zaměřena na umožňování mobility a výměn v Evropě.⁵⁸

Evropská informační síť EURYDICE sbírá, sleduje, zpracovává a šíří spolehlivé a snadno srovnatelné informace o vzdělávacích systémech a vzdělávací politice v celé Evropě. Napomáhá tak politickému rozhodování a usnadňuje mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání. Síť funguje na základě spolupráce evropských a národních oddělení. Výstupy jsou určeny tvůrcům vzdělávací politiky, odborníkům ve vzdělávání, učitelům a zaměstnancům škol, žákům a studentům.⁵⁹

⁵⁸ CEDEFOP – Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy, MŠMT ČR. MŠMT ČR. Online. Copyright ©2013. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/cedefop-evropske-stredisko-prorozvoj-odborne-pripravy>. [cit. 20-02-2024].

⁵⁹ Dům zahraniční spolupráce. Průvodce mezinárodním vzděláváním. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/program/eurydice#studie-eurydice>. [cit. 20-02-2024].

3.4 Dokumenty, memoranda a programy Evropské unie

3.4.1 Dokumenty EU

Jde o závazné zákonné opatření vzdělávací politiky EU a jedná se o právní dokumenty, které mají povahu sekundární. Jedná se o nařízení, směrnice vydané orgány EU a výnosy. Jejich účelem je konkretizovat zejména primární právní dokumenty (Smlouva o založení EHS, Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva). Důležitými směrnicemi jsou směrnice zabývající se automatickým a vzájemným uznáváním diplomů a certifikátů vztahující se na výkon povolání (např. povolání architekta, lékaře). Pokud tedy jedna univerzita považuje držitele diplomu za oprávněného k výkonu určitého povolání, je toto oprávnění automaticky platné i v jiné zemi EU.⁶⁰

V rámci spolupráce mezi EU, jejími orgány a členskými zeměmi vznikají dokumenty v nejdůležitějších oblastech vzdělávací politiky. Mezi takovéto dokumenty řadíme Bílou a Zelenou knihu. Cílem těchto dokumentů je definování směrnic a konkrétních opatření vedoucích k realizaci a dalšímu vývoji ve vzdělávání. Zelná kniha o evropské dimenzi (1993) navázala na Maastrichtskou smlouvu. V roce 1996 vznikla Zelená kniha Vzdělávání, odborná příprava, výzkum: překážky nadnárodní mobility, která řešila problém evropské mobility studentů, učitelů a vědeckých pracovníků. Bílá kniha (1995) formuje vládní strategii v podobě myšlenkových východisek, obecných záměrů a rozvojových programů směřovaných pro vývoj vzdělávací soustavy. Odráží celospolečenské zájmy.⁶¹

⁶⁰ BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 31 ISBN 80-86395-96-0.

⁶¹ BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 32-33 ISBN 80-86395-96-0

3.4.2 Memoranda EU

Memoranda mají za cíl přispívat k mobilitě pracovní síly, definovat politiku v oblasti odborného vzdělávání. Jako příklad si můžeme uvést memorandum Odborného vzdělávání v Evropském společenství. Toto memorandum bylo vydáno Evropskou komisí v 90. letech minulého století. Memorandum o vysokém školství v Evropském společenství propagovalo zvýšenou účast na vysokém školství, celoživotní vzdělávání a dálkové vzdělávání. Výhody dálkového vzdělávání jsou obsaženy v Memorandu o otevřeném a dálkovém vzdělávání v Evropském společenství.⁶²

3.4.3 Programy EU

Jedná se o nástroje EU, kterými je vytvářena podpora mezi členskými státy navzájem, i mezi vzdělávacím sektorem, sektorem podnikovým, výzkumným i vývojovým. Řadíme se např. Comenius, Erasmus, Lingua a Grundtvig. Nad všemi těmito programy stojí program Socrates (1995). V rámci programu Leonardo da Vinci lze získat odbornou praxi pro absolventy učňovských, středních a vysokých škol.⁶³

Unijními programy v letech 2021-2027 související se vzděláváním jsou například: Erasmus+, Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace, Evropský sbor solidarity a Program Spravedlnost.⁶⁴

⁶² BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, s. 32 ISBN 80-86395-96-0.

⁶³ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu. Praha: Karolinum, 2006, s. 151 ISBN 80-246-1261-5.

⁶⁴ Dotace EU. Evropské fondy v ČR – Unijní programy 2021-2027. Online. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027. [cit. 24-03-2024].

3.5 Priority Evropské unie na období 2019-2024

Po volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 stanovila EU několik priorit. Jejich účel je řešit hlavní problémy, se kterými se EU potýká. Priority byly ustanoveny na základě dialogů vedoucích představitelů Unie, ministrů členských států, orgánů EU a politických skupin zvolených do Evropského parlamentu. Ve strategické agendě Evropská rada stanovila čtyři prioritní oblasti i s tím, jak je realizovat. Ty mají odrážet globální výzvy a příležitosti současnosti. Evropská komise, konkrétně její předsedkyně Ursula von der Leyen, stanovila šest politických priorit, které vychází ze strategické agendy Rady a z diskusí s politickými skupinami Evropského parlamentu. O strategické agendě na období 2024-2029 se v současné době jedná a má být přijata v červnu 2024.⁶⁵

3.5.1 Nová strategická agenda EU na období 2019-2024

Ochrana občanů a svobod je první prioritní oblastí nové strategické agendy, která v sobě zahrnuje vnější kontrolu hranic Unie, rozvoj komplexní migrační politiky, boj proti terorismu, přeshraniční a online trestné činnosti, zvyšování odolnosti Unie vůči přírodním i člověkem způsobeným katastrofám. Další oblast se zaměřuje na budování silné a dynamické hospodářské základy, které se pokusí dosáhnout vytvořením odolné ekonomiky prohloubením hospodářské a měnové unie, aby byla Evropa lépe připravená na budoucí otřesy, dále posílením mezinárodní úlohy eura, investováním do dovedností a vzdělávání, podporou evropských podniků apod. Třetí prioritní oblast je zaměřena na budování klimaticky neutrální, ekologické, spravedlivé a sociální Evropy. Poslední oblast je zaměřena na vytvoření silné zahraniční politiky, prosazování celosvětového míru, stability, demokracie a lidských práv, přijetí větší odpovědnosti za bezpečnost a obranu při úzké spolupráci s NATO. Souhrnně je tato oblast nazvaná oblastí prosazování evropských zájmů a hodnot ve světě.⁶⁶

⁶⁵ Evropská unie. Priority a opatření. Online. 2019. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2019-2024_cs. [cit. 20-02-2024].

⁶⁶ Tamtéž

3.5.2 Priority Evropské komise na období 2019-2024

Zelená dohoda pro Evropu je první politickou prioritou, ve které půjde o transformaci Unie v moderní a konkurenceschopnou ekonomiku, která bude účinně využívat své zdroje a současně zachovávat životní prostředí Evropy. Cílem této priority je, aby do roku 2050 byla Evropa uhlíkově neutrální kontinent. Další prioritou se týká toho, aby byla Evropa skrze digitální transformaci připravená na digitální věk. Třetí prioritou se zabývá hospodářstvím ve prospěch lidí zajištěním pracovních míst a snižování nerovností. Další politická priorita chce upevnit postavení Unie ve světové scéně a tím posílit její vliv rozšířením vztahů se sousedními zeměmi a partnery a zvýšením schopnosti řešit krize prostřednictvím civilních a vojenských kapacit. Pátá politická priorita se zaměřuje na podporu evropského způsobu života. Poslední priorita chce vnést nový impuls pro evropskou demokracii, jelikož demokracie na evropském kontinentu je ohrožena.⁶⁷

Obrázek 5 - Stanovování priorit EU

Zdroj: Evropská unie. Priority a opatření. Online. 2019. Dostupné z: Infografika – priority EU a jak se stanovují | Evropská unie (europa.eu). [cit. 20-02-2024].

⁶⁷ Evropská unie. Priority a opatření. Online. 2019. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2019-2024_cs. [cit. 20-02-2024].

4. Problémy vzdělávací politiky

4.1. Inkluze a integrace ve vzdělávání

Pojmy integrace a inkluze se používají v souvislosti s přijímáním a efektivním vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. To je definováno v §16 zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.⁶⁸

Integrované vzdělávání je starší pojem a znamená začleňování různých skupin do celku společnosti. Inkluze je často označována jako vyšší stupeň integrace nebo cíl integrace. Rozdíl nacházíme například i v různém pohledu na případný neúspěch žáka ve škole. V rámci integrace je vina na straně dítěte a v případě inkluze se překážky hledají v systémech. Na ten se pohlíží jako na něco, co lze měnit a přizpůsobovat individuálním potřebám každého dítěte.

Klíčovým dokumentem pro rozvoj inkluzivního vzdělávání je Deklarace konference v Salamance 1994.⁶⁹ Principem inkluzivního vzdělávání je zapojení všech studentů do vzdělávacího procesu. Všichni žáci se bez ohledu na zdravotní, sociální, kulturní či jiné znevýhodnění vzdělávají společně. Učitelé se snaží znevýhodnění žáků a jejich speciální vzdělávací potřeby vyrovnávat a odpovídat na ně různými opatřeními. K diferenciované výuce lze využít pomoc asistentů pedagoga nebo osobní asistence hendikepovaným žákům, kteří upravují učivo dle potřeb jednotlivých žáků. Inkluzivní školy vzdělávají všechny děti pohromadě a podporují tak toleranci k odlišnosti a kooperaci mezi všemi žáky. Zároveň je v této škole zajištěno vzdělání všem dětem bez segregace do speciálních škola a tříd. Poslání inkluzivních škol s sebou přináší tři principy inkluzivního vzdělávání. Jedná se o podněcování při výuce odpovídajícími úkoly a výzvami, odpovídání na odlišně vzdělávací potřeby všech svých žáků a studentů, překonávání potencionálních bariér při vzdělávání a hodnocení jednotlivců i skupin žáků.⁷⁰

⁶⁸ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

⁶⁹ Metodický portál RVP.CZ. Online. 2013. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/SSC/17243/ROZDILNY-VYZNAM-POJMU-INTEGRACE-A-INKLUZE.html>. [cit. 15-03-2024].

⁷⁰ Meta. Princip inkluzivního vzdělávání. Online. 2021. Dostupné z: <https://inkluzivniskola.cz/principy-inkluzivniho-vzdelavani>. [cit. 15-03-2024].

Názorů na tuto problematiku je mnoho. Existují názory pozitivní i negativní. Z negativního názoru si může uvést jeden aktuálnější. Bývalý prezident Miloš Zeman vyjádřil obavu z šikany a přiklonil se k oddělování dětí s postižením od žáků bez postižení.

Naproti tomu Kalous uvádí, že: „pro objektivizaci prostředí běžné školy je také nutno zmínit, že velice obtížně můžeme smysluplně pracovat s kolektivem třídy, v němž máme zařazeny některé žáky se zdravotním postižením, a přitom čítá dalších třicet žáků. Takto naplněné třídy jsou důsledkem někdy překotného slučování základních škol.“⁷¹

Obrázek 6 – Rozdíl pojmů integrace a inkluze

Integrace	Inkluze
Zaměření na potřeby jedince s postižením	Zaměření na potřeby všech vzdělávaných
Expertizy specialistů	Expertizy běžných učitelů
Speciální intervence	Dobrá výuka pro všechny
Prospěch pro integrovaného studenta	Prospěch pro všechny studenty
Díličí změna prostředí	Celková změna školy
Zaměření na vzdělávaného postiženého jedince	Zaměření na skupinu a školu
Speciální programy pro studenta s postižením	Celková strategie učitele
Hodnocení studenta expertem	Hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory

Zdroj: FIALA, Mgr. Vlastimil. Od integrace k inkluzi. Případová studie základní škol. Online. 2015. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phvr9/rigorozni_prace_Vlastimil_Fiala.pdf. [cit. 15-03-2024].

⁷¹ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 84 ISBN 80-246-1262-3.

4.2 Multikulturní výchova

Základní principy multikultury jsou zakotveny v Listině základních práv a svobod. Kde je stanoveno, že základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu.⁷² Ve školském zákoně najdeme rovný přístup každého státního občana ČR nebo jiného členského státu EU ke vzdělávání. To vše bez diskriminace z důvodu barvy pleti, rasy, jazyka, náboženství, národnosti či etnického a sociálního původu. Právo národnostních menšin na vzdělávání v jejich jazyce je pak zakotveno v §14 školského zákona.⁷³

Začlenění multikulturní výchovy do vzdělávání je potřebné. Multikulturní výchova je akceptována v Rámcových vzdělávacích programech pro základní a gymnaziální vzdělávání. Realizace této výchovy není ale jednoduchá. Cílem multikulturní výchovy je, aby žáci chápali kulturní specifickou příslušníků jiných etnických, náboženských a rasových skupin a tyto odlišnosti tolerovali. České prostředí se doposud zabývalo záležitostmi soužití s Romy, ale je žádoucí zaměřit se i na různé imigrantské skupiny, které v ČR žijí a s nimiž Češi sousedí.⁷⁴

Problémů se začleněním multikulturní výchovy je hned několik. Jedním z nejdůležitějších problémů je nedostatečná připravenost učitelů. Jelikož se jedná o celkově nové edukační povinnosti, nebyli na ně všichni v době svého studia připravováni. S tím se pojí problém s nedostatkem vhodných materiálů a podkladů. Nebyla vytvořena koncepce navazujícího vzdělávání učitelů v této problematice. Další problém ze strany učitelů může být ten, že sám učitel zaujímá určité postoje k rasovým či etnickým skupinám. Mají tedy učitelé prezentovat své vlastní postoje a názory nebo se držet oficiálních stanovisek?⁷⁵ Kalous uvádí, že „*není prokázáno, zda a jak jsou příslušné vzdělávací obsahy z těchto edukačních materiálů*

⁷² Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁷³ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

⁷⁴ Multikulturní výchova; problémy spojené s její realizací. Metodický portál RVP – Modul Články [online]. Copyright © Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/32/MULTIKULTURNI-VYCHOVAPROBLEMY-SPOJENE-S-JEJI-REALIZACI.html/>. [cit. 15-03-2024].

⁷⁵ Tamtéž

*prezentovány žákům učiteli, ani to, jaké případné efekty tato prezentace v žácích vyvolává.*⁷⁶

I ze strany žáků a jejich rodičů se objevují nějaké problémy. Žáci mají již při nástupu do povinné školní docházky utvořeny nějaké hodnoty, postoje, názory a znalosti o etnických odlišnostech lidí. Získávají je z přirozeného prostředí, ve kterém vyrůstají. Problém nastává ve chvíli, kdy jsou tyto názory, postoje a hodnoty negativní a dítě si tak vytvořilo předsudky vůči ostatním kulturám. Následně je na učiteli, jak na tuto nelehkou situaci bude reagovat. Jak již bylo výše zmíněno, žák získává informace a následné postoje a názory ze svého přirozeného prostředí, které tvoří i jeho rodiče. Ti svými někdy až rasistickými názory mohou negativně ovlivnit své děti a tím i jejich budoucí vývoj. Rodiče by měli dávat svým dětem prostor pro poznání a uvědomění si existenci odlišných kultur a sami si pak vytvořit postoj.⁷⁷

⁷⁶ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 75 ISBN 80-246-1262-3.

⁷⁷ Multikulturní výchova; problémy spojené s její realizací. Metodický portál RVP – Modul Články [online]. Copyright © Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/32/MULTIKULTURNI-VYCHOVAPROBLEMY-SPOJENE-S-JEJI-REALIZACI.html/>. [cit. 20-03-2024].

4.3 Financování školství

Financování školství v České republice je složitý a diskutovaný problém týkající se kvality, spravedlnosti a efektivity financování ve vzdělávání. Školství v Česku je ve značné míře financováno z veřejných rozpočtů (tzn. z daní občanů a firem), podle úrovně školství jsou pak tyto prostředky přerozdělovány. V roce 2020 začal platit nový systém financování regionálního školství, který se týká veřejných mateřských, základních, středních škol, konzervatoří a školních družin. Předchozí systém byl založen na pevné částce, kterou stát poskytoval na každého žáka ve stejném typu a oboru škol. V rámci nového systému stát poskytuje částku za každého učitele nebo vychovatele v závislosti na počtu odučených hodin. Cílem změny je zohlednit objektivní specifika škol (velikostní a oborová struktura, finanční náročnost podpůrných opatření pro žáky se speciálními potřebami, rozdílná platová úroveň pedagogů) v jednotlivých krajích. Nový systém by měl být předvídatelnější a transparentnější.⁷⁸

Péče o děti raného věku je financována ze státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí. To poskytuje příspěvek na provoz dětské skupiny podle počtu a věku dětí. Na rodičích pak je úhrada za péči o dítě.⁷⁹

Předškolní a školní vzdělávání je financováno ze státního rozpočtu MŠMT. Konkrétně se jedná o mateřské, základní, střední, vyšší, odborné školy a konzervatoře. MŠMT stanovuje normativy na pedagogického pracovníka nebo na žáka/studenta podle typu a oboru školy. Dále tyto školy využívají prostředky z rozpočtů krajů a obcí, které jsou jejich zřizovateli a z vlastní hospodářské činnosti.⁸⁰

Vysoké školství je financováno ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT. To poskytuje dotace na zajištění činnosti vysokých škol a na podporu výzkumu, umělecké činnosti a mezinárodní spolupráce. Dalšími finančními prostředky jsou granty, sponzoři, dary, poplatky za studium nebo za poskytované

⁷⁸ HAUSER, Šimon. Praha školská. Jak se financuje školství v Česku? Online. 2023. Dostupné z: <https://www.prahaskolska.eu/jak-se-financuje-skolstvi-v-cesku/> [cit. 20-03-2024].

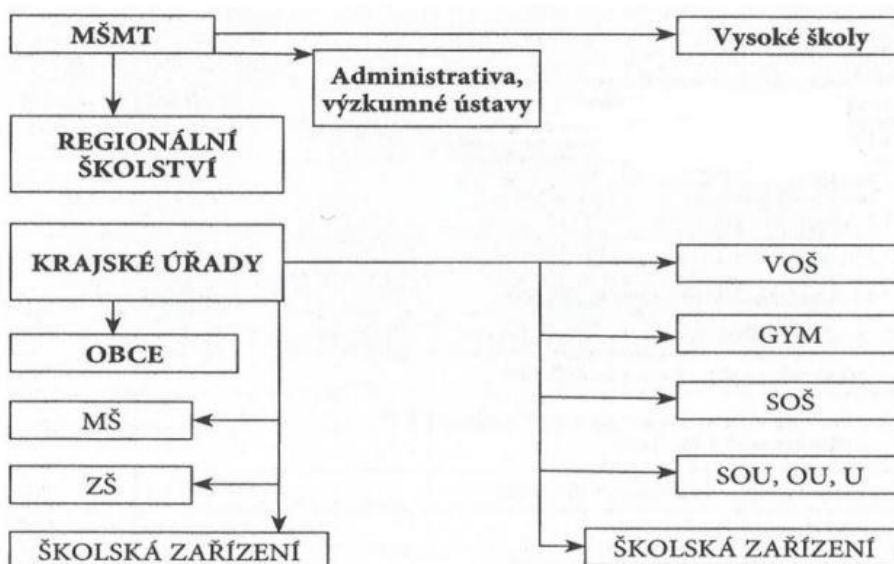
⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Tamtéž

služby. Studovat na vysoké škole lze bezplatně s několika výjimkami (studium v cizím jazyce, opakované studium).⁸¹

Co se týče kurzů, rekvalifikací a celoživotního učení to je financováno různými zdroji. Jedná se o dotace z evropských fondů, státního rozpočtu nebo krajských rozpočtů, poplatky účastníků nebo zaměstnavatelů, granty nebo sponzorské příspěvky.⁸²

Obrázek 7 – Tok finančních prostředků ve školství ČR

Zdroj: PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 309 ISBN 978-80-7357-351-5.

Nejdiskutovanějším tématem je bezpochyby nedostatečné financování školství ze strany státu. Neodpovídající plat pedagogických pracovníků je řešen každoročně. V letošním roce k tomu přibyl nedostatek financí pro nepedagogické pracovníky. Došlo k tomu tak, že se z rozpočtu ministerstva vyškrtla část neobsazených úvazků nepedagogických pracovníků. Počet míst se snížil z 75 771

⁸¹ HAUSER, Šimon. Praha školská. Jak se financuje školství v Česku? Online. 2023. Dostupné z: <https://www.prahaskolska.eu/jak-se-financuje-skolstvi-v-cesku/> [cit. 20-03-2024].

⁸² Tamtéž

na 68 278, tedy o 7 493 pozic. Pro loňský rok se neobsadilo 7 596 nepedagogických míst. Na první pohled by se zdálo, že se nejedná o žádný problém, jelikož se jednalo o škrty neobsazených míst. Školy ale dostávají finanční prostředky na zaměstnance podle toho, jaký jim na ně vychází nárok, ne podle toho, jaký počet úvazků mají reálně obsazených. Pokud je ve školách menší počet obsazených míst, pak mohou ředitelé použít ušetřené peníze na navýšení platu stávajícím zaměstnancům. Důležitým problémem je, že tabulkové platy některých zaměstnanců jsou dokonce pod úroveň minimální mzdy (18 900 Kč). Je nezbytné, aby ředitelé škol dorovnávali tyto rozdíly z prostředků uspořené na neobsazených pozicích. Ředitel může pro odměňování nepedagogických pracovníků použít část prostředků, které má od státu na platy pedagogů. Zde je problém v tom, že zákon zaručuje učitelům nárok na 130 % průměrné mzdy a ředitel by jim tímto ten nárok odepřel. Poslední možností, jak tuto situaci vyřešit je pokrytí ztrát zřizovateli. Zde vyvstává problém s vysokou decentralizací vzdělávací soustavy. U středních škol, které jsou zřizovány kraji, tato komplikace není, ale u mateřských a základních škol, které jsou zřizovány obcemi, to komplikace je. V řadě těchto obcí se najde neuvolněný starosta, což omezuje kompetentnost při správě a řízení kvality škol. Ředitelům škol k obhajobě před zřizovateli kromě provozních potřeb a vlastní odměny by tak přibylo hájení platů svých nepedagogických pracovníků.⁸³

Nezbytností je, aby mateřské a základní školy byly zřizovány právním subjektem na úrovni obce s rozšířenou působností. Tuto možnost nalezneme v projektu Partnerství pro vzdělávání 2030+. Důležitým krokem také je, aby se financování českého školství stalo predikovatelné a udržitelné. Zajištění stability a zvýšení financování je nezbytné pro rozvoj vzdělávání i podle Strategie vzdělávací politiky 2030+.⁸⁴

⁸³ Seznam médium. Rozpočet MŠMT na rok 2024 negativně dopadá na každou školu. Online. 2024. Dostupné z: <https://medium.seznam.cz/clanek/jan-brizdala-rozpocet-msmt-na-rok-2024-negativne-dopada-na-kazdou-skolu-45586>. [cit. 20-03-2024].

⁸⁴ Tamtéž

4.4 Celoživotní učení

Jde o zásadní koncepční změnu pojetí vzdělávání, jeho organizačního principu, kdy všechny možnosti učení jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláním a zaměstnáním a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života.⁸⁵

Celoživotní učení zahrnuje formální vzdělávání, které probíhá ve vzdělávacích institucích. Funkce, cíle, obsah, organizační formy a způsoby hodnocení formálního vzdělávání jsou vymezeny právními předpisy. Lze tak získat navazující stupně vzdělání (základní, střední atd.). Dále zahrnuje neformální vzdělávání, která spočívá v získávání dovedností a kompetencí, které mohou zlepšit společenské i pracovní uplatnění. Toto vzdělávání je poskytováno v zařízeních zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucích, nestátních neziskových organizacích, ve školských zařízeních a dalších organizacích. Jedná se o organizované volnočasové aktivit pro děti, mládež a dospělé, kurzy cizích jazyků, rekvalifikační kurzy apod. Takovéto vzdělávání vede lektor, učitel nebo proškolený vedoucí a nevede k získání vstupně vzdělání. Dalším učením je učení informální. Zde se získávají vědomosti, osvojují se dovednosti a kompetence z každodenních zkušeností a činností v práci, rodině atd. Informální učení se od předchozích dvou liší v tom, že je neorganizované, nesystematické a institucionálně nekoordinované.⁸⁶

Problém v rámci celoživotního vzdělávání je velmi nízká účast dospělých na formálním vzdělávání. V rámci EU se řadíme do poslední skupiny. Starší a střední věkové skupiny (nad 45let) se toho vzdělání v podstatě neúčastní, nejmladší věková skupina (25-34 let) se formálně vzdělává jen sporadicky. Proto je nutné vytvořit konkrétní mechanismy k návratu těchto skupin do vzdělávacího procesu. Neformální vzdělávání je na tom o něco lépe. Rozdíl v procentech oproti průměru EU není tak velký. Co je v rámci neformálního vzdělávání v ČR nižší než

⁸⁵ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, s. 75 ISBN 80-246-1262-3.

⁸⁶ Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2007. Online. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20160327010453/http://www.msmt.cz/file/10503_1_1/download/. [cit. 21-03-2024].

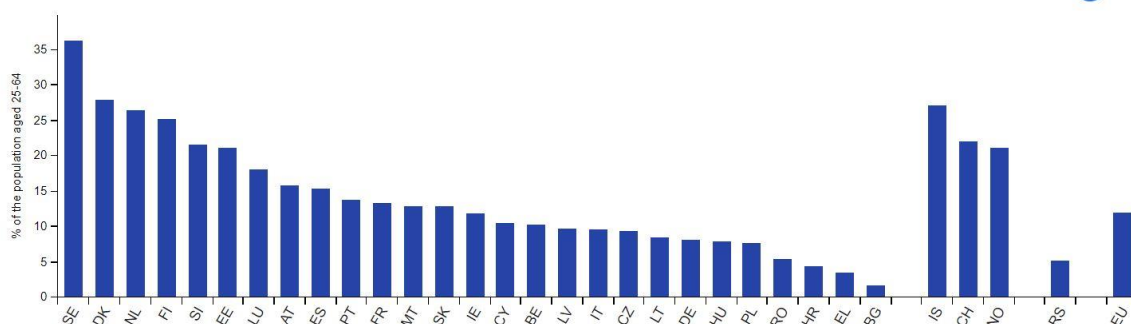
v jiných zemí EU, jsou hodiny strávené v kurzech neformálního vzdělávání. V ČR se bavíme o 50 hodinách ročně, v ostatních zemí EU o 84 hodinách ročně. Rekvalifikace jsou další nezanedbatelnou částí vzdělávání. Bohužel ani zde si ČR nevede nejlépe. Pokulhává zapojení nezaměstnaných osob do dalšího vzdělávání, které doprovází nezáměr o sebevzdělávání a délka kurzů, které jsou podstatně kratší. Tyto problémy následně vedou k problémům jako je těžký návrat na trh práce nebo nárůst dlouhodobé nezaměstnanosti.⁸⁷

Vliv na malý zájem dospělých o studium na školách má především to, že kapacita škol a jejich schopnost nabízet vzdělávací programy v takové formě, aby o ně byl zájem, je nedostatečné. Pružnější jsou v tomto ohledu vzdělávací instituce, které se nezahrnují do školského systému jako takového.⁸⁸

Dalšími negativními faktory dle mého názoru jsou finančního charakteru nebo souvisí s tím, že jedinec nemá možnost skloubit zaměstnání se vzděláváním. Bohužel ne ve všech oborech je ohebná pracovní doba.

Obrázek 8 – Míra účasti na vzdělávání ve věku 25-64 let

Participation rate in education and training (previous 4 weeks), 2022

Zdroj: Eurostat. Online. 2022. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics. [cit. 21-03-2024].

⁸⁷ Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2007. Online. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20160327010453/http://www.msmt.cz/file/10503_1_1/download/. [cit. 21-03-2024].

⁸⁸ Tamtéž

4.5 Terciární vzdělávání

Člení se na vysokoškolské a vyšší odborné vzdělávání. Tato oblast se řídí zákonem o vysokých školách a školským zákonem (ten upravuje vyšší odborné vzdělávání a konzervatoř). Podrobněji některé aspekty upravují prováděcí předpisy ve formě nařízení nebo vyhlášky.

Vysoké školy jsou nejvyšším článkem vzdělávací soustavy. Lze je také nazvat vrcholným centrem vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti. Cílem vysokoškolského vzdělání je poskytnout studentům odpovídající profesní kvalifikaci, připravit je na výzkumnou práci, podílet se na celoživotním učení, přispívat k rozvoji občanské společnosti a rozvíjet mezinárodní spolupráci. Vysoké školy jsou veřejné, soukromé a státní. Vysokoškolský zákon je dále dělí na univerzitní (24 veřejných, 2 státní, 3 soukromé) a neuniverzitní (2 veřejné, 23 soukromých). Zákon o vysokých školách stanovuje 37 oblastí vzdělávání. Ke každé té oblasti se připravují, schvalují a uskutečňují programy blízkého nebo příbuzně obsahového zaměření. Tvorba a nabídka studijních programů je akademickým právem a svobodou vysokých škol.⁸⁹

Vyšší odborné vzdělání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta, které získal ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. Školský zákon definuje cíl a stupeň vyššího odborného vzdělávání, jeho organizaci, předpoklady pro přijetí, průběh a ukončování studia, dosahovanou kvalifikaci a způsob akreditace vzdělávacího programu. Vyšší odborné školy jsou veřejné, státní, soukromé a církevní a řídí se školským zákonem. Toto vzdělání neumožňuje přístup do navazujícího magisterského studia. K tomu je nutné ukončený bakalářský studijní program, který typ těchto škol nenabízí. Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři získá žák úspěšným ukončením šestiletého nebo osmiletého vzdělávacího programu. Jedná se o programy souvislého studia, které zahrnují i sekundární

⁸⁹ Evropská komise. Terciární vzdělávání. Online. 2024. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/terciarni-vzdelavani>. [cit. 25-03-2024].

úroveň vzdělávání. Žáci mají možnost získat střední vzdělání s maturitní zkouškou.⁹⁰

4.5.1 Problémy terciárního vzdělávání

Mezi největší problémy patří výrazné podfinancování, nízký podíl populace s vysokoškolským vzděláním, vysoká míra neukončování studia, nízká ekonomická zainteresovanost škol na kvalitě vzdělání a velké nerovnosti v šancích na dosažení vysokoškolského vzdělání.

Vysoká míra neukončování bakalářského studia závisí na řadě systémových věcí. Jde například o nedostatečně obsahově restrukturalizované bakalářské a magisterské studium. Bakalářské studium je jinými slovy vnímáno pouze jako příprava na studium magisterské. Dalším důvodem k nedokončení studia může být nevytvořená všeobecný informační systém o vysokých školách. Aby se zájemce o studium mohl informovat o tom, kde se obor, o který se zajímá studuje, kdo tam vyučuje, kolik je tam zahraničních studentů atd.

V rámci restrukturalizace bakalářského studia se problém nachází v nedostatku profesně zaměřeného bakalářského studia. V řadě bakalářských programů se počítá pouze s tím, že se jedná o přípravku na studium magisterské a zároveň tam nefunguje spojení výuky s praxí. Absolventi jsou pak nepřipravení na praxi.⁹¹

Nerovné podmínky v přístupu k vysokoškolskému vzdělání jsou zakořeněny už od předškolního a základního vzdělávání. Již od toho útlého věku jsou selektovány do školy, kde jsou jen vrstevníci podobného sociálně-ekonomického zázemí. Děti bohatších rodičů pak v některých případech nemají

⁹⁰ Evropská komise. Terciární vzdělávání. Online. 2024. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/terciarni-vzdelavani>. [cit. 25-03-2024].

⁹¹ Eduin. Informuje o vzdělávání. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/ihned-cz-problemy-vysokych-skol-se-prohlubuji-rika-daniel-munich>. [cit. 25-03-2024].

predispozice pro studium na vysokých školách, přesto je rodiče na vysokou dostanou, ale dělají ji na soukromých školách za peníze.⁹²

Finanční podpora studia na vysoké je také nevyřešeným problémem. Stipendia, která se na vysokých školách poskytují, jsou nedostatečná. Děti z nižších vrstev z toho důvodu mnohdy ani nepodávají přihlášky na vysokou. Více se financování vysokých škol zaměřuji v následující kapitole.

4.5.2 Charakteristika rozpočtu vysokého školství

Rozpočet a dotace poskytované VVŠ je členěn na rozpočtové okruhy a ukazatele. Rozpočtový okruh I se zaměřuje na institucionální financování VVŠ (část fixní – ukazatel A, část výkonovou – ukazatel K a část společenské poptávky – P). Rozpočtový okruh II je změřený na podporu studentů (stipendia – ukazatel C, S, a U). Okruh III se nazývá rozpočtový a obsahuje nástroje podpory rozvoje VVŠ (ukazatel I). Okruh IV se zaměřuje na mezinárodní spolupráci (ukazatel D). Fond umělecké činnosti a Fond vzdělávací politiky se řadí do ostatních výdajů (ukazatel F).⁹³

Fixní část je základním stabilizačním prvkem rozpočtů jednotlivých VVŠ. Fixní část rozpočtového okruhu I vychází z kvantifikace výkonů VVŠ s přednostním zaměřením na počet studentů a na finanční náročnost akreditovaných studijních programech.⁹⁴

Výkonová část okruhu I kvantifikuje výkon VVŠ se zaměřením na výsledky ve vzdělávací a tvůrčí činnosti. Aby se mohl výkon a kvalita porovnat, jsou VVŠ rozděleny do 4 segmentů. Dosažené hodnoty a výkony v jednotlivých indikátorech kvality se porovnávají pouze mezi VVŠ v daném segmentu. Segment 1 je pro umělecké veřejné školy, segment 2 zahrnuje veřejné vysoké školy neuniverzitní.

⁹² Eduin. Informuje o vzdělávání. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/ihned-cz-problemy-vysokych-skol-se-prohlubuji-rika-daniel-munich/eurydice.eacea.eu.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/terciarni-vzdelavani>. [cit. 25-03-2024].

⁹³ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: <file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20do%20tac%C3%AD%202024.pdf>. [cit. 25-03-2024].

⁹⁴ Tamtéž

Do segmentů 3 a 4 se školy rozdělují s ohledem na jejich velikost a objem výkonů ve výzkumu a vývoji.⁹⁵

Tabulka č. 1 – Rozdělení do segmentů

Segment 1	AMU, AVU, JAMU, UMPRUM
Segment 2	VŠPJ, VŠTE
Segment 3	JU, UJEP, VETUNI, OU, UHK, SU, VŠCHT, ZČU, TUL, UPAR, VŠB – TUO, UTB, VŠE, ČZU, MENDELU
Segment 4	UK, MU, UPOL, ČVUT, VUT

Zdroj: Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf. [cit. 25-03-2024].

Hodnocení ukazatelů kvality a výkonu výkonové části tvoří osm indikátorů. Tyto indikátory k sobě mají přiřazené váhy v jednotlivých segmentech.

Tabulka č. 2 – Váhy indikátorů v jednotlivých segmentech

Indikátor/segment	1	2	3	4
Graduation rate	0 %	40 %	15 %	15 %
Mezinárodní mobility	20 %	20 % *	22 %	22 %
Zaměstnanost absolventů	10 %	40 %	10 %	10 %
VaV	10 %	0 %	30 %	30 %
RUV	50 %	0 %	3 %	3 %
Externí příjmy	6,5 %	0 %	6,5 %	6,5 %
Studia v cizím jazyce	3,5 %	0 %	3,5 %	3,5 %
Cizinci (AP+VP)	0 %	0 %	10 %	10 %

*) Do indikátoru vstupují pouze výjezdy studentů

Zdroj: Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf. [cit. 25-03-2024].

⁹⁵ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf. [cit. 25-03-2024].

Společenské poptávky okruhu jedna zajišťují institucionální podporu VVŠ v konkrétních oblastech vzdělávací a tvůrčí činnosti. Jedná se o základní nástroj MŠMT pro řešení společenských priorit, které vysoké školy v rámci své samosprávy nejsou schopné řešit. Konkrétní oblasti ukazatel „P“ vychází z usnesení vlády ČR nebo u interního rozhodnutí MŠMT přijatého po projednání zamýšlené realizace podpory v poradě vedení ministerstva. Prostředky se poskytují s víceletou perspektivou na základě přechozího deklarovaného souhlasu vysoké školy se zajištěním požadovaného plnění. Jedná se o model kontraktu mezi vysokou školou a státem.⁹⁶

V rozpočtovém okruhu II je podpora studentů. Pod ukazatelem C najdeme stipendia pro studenty doktorských studijních programů. Ukazatel J je věnován dotacím na ubytování a stravování. Sociální stipendia patří pod ukazatel C. Ukazatel S je věnován stipendiím sociálním a ubytovací stipendium má ukazatel U.⁹⁷

Rozpočtový okruh III: rozvoj VVŠ se zabývá ukazatelem I, který je věnován rozvojovým programům ministerstva. Ministerstvo přispívá na schválený program na podporu strategického řízení vysokých škol a na realizaci projektů v rámci Programu podpory a rozvoje oblasti vysokého školství vyhlášeného ministerstvem.⁹⁸

Jak již bylo zmíněno výše rozpočtový okruh IV se týká mezinárodní spolupráce a ostatní. Příspěvek dle mezinárodní spolupráce ministerstvo poskytne na plnění programu Central European Exchange Programme for University Studies. Konkrétně jde o poskytování stipendií na stipendijních místech sjednaných v rámci provádění mezinárodní smlouvy „Agreement concerning the Central European Exchange Programme for University Studies“. Do tohoto okruhu patří i Fond umělecké činnosti a Fond vzdělávací politiky. Fond umělecké činnosti zajišťuje systémovou podporu oblasti umělecké činnosti veřejných vysokých škol.

⁹⁶ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: <file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf>. [cit. 25-03-2024].

⁹⁷ Tamtéž

⁹⁸ Tamtéž

Cílem Fondu vzdělávací politiky je podpora aktivity VVŠ mající systémový charakter a vytvořit rezervu pro případ neočekávaných a mimořádných událostí.⁹⁹

4.5.3 Rozpočet Západočeské univerzity v Plzni

Rozpočet zahrnuje veškeré známé či kvalifikovaně odhadnuté příjmy a výdaje k termínu schvalování rozpočtu příspěvku MŠMT. Mezi příjmy řadíme příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost; podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací podle zákona o podpoře výzkumu a vývoje; dotace ze státního rozpočtu; poplatky spojené se studiem; výnosy z majetku; jiné příjmy ze státního rozpočtu, státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtu obcí a krajů; výnosy z doplňkové činnosti a smluvního výzkumu; příjmy z darů a dědictví.¹⁰⁰

Financování je odvozeno od rozsahu a ekonomické náročnosti výkonů a výstupů a činností a jejich kvality. Tyto finanční prostředky jsou vysokým školám poskytovány z rozpočtu MŠMT formou příspěvku. Rozpis příspěvku přiděluje ZČU fakultám zdroje podle podílu fakult na jejich tvorbě s kvalifikací vycházející z oborové náročnosti (kategorizace předmětů a jejich koeficient). Příspěvek se skládá z fixní části (ukazatel A) a výkonové části (ukazatel K), popřípadě dalších ukazatelů.¹⁰¹

Rozdělené fixní části příspěvku závisí na počtu vyučovaných studentů, koeficientu předmětu, normativ ZČU, průměru KEN (koeficient ekonomické náročnosti přidělovaný ministerstvem akreditovaným studijním programům), normativ fakulty, infrastruktury katedry.¹⁰²

⁹⁹ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: <file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf>. [cit. 25-03-2024].

¹⁰⁰ Metodika rozpočtu ZČU. In.:2024. [cit. 25-03-2024].

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² Tamtéž

Výkonová složka odráží výkonnost výzkumu s přiměřeným zohledněním jeho kvality. Jsou zde kategorie: články, monografie a kapitoly, projekty, smluvní výzkum, kvalita vybraných výsledků, hodnocení součástí.¹⁰³

Tabulka č. 3 – Váhy jednotlivých kategorií

č.	Kategorie	Váha
1	Články	60 %
2	Monografie a kapitoly	10 %
3	Projekty	17 %
4	Smluvní výzkum	5 %
5	Kvalita vybraných výsledků	5 %
6	Hodnocení součástí	3 %

Zdroj: Rozdělování dotace na institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) pro ZČU fakultám a součástem. [cit. 25-03-2024].

V pravidlech pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy je uvedeno: „Každému akreditovanému studijnímu programu je přiřazen koeficient ekonomické náročnosti. KEN zohledňuje rozdílnou ekonomickou náročnost jednotlivých studijních programů (jde o relace mezi studijními programy, ne o skutečnou ekonomickou náročnost v absolutní hodnotě); standardní řada KEN má tyto hodnoty: 1,00; 1,20; 1,65; 2,25; 2,80; 3,50; 5,90.“ Pokud vznikne nový studijní program, posoudí ministerstvo jeho ekonomickou náročnost a přiřadí mu jeden koeficient ze standardní řady KEN, který bude nejlépe vystihovat náročnost programu.¹⁰⁴

V rámci studia rozpočtu vysokých škol jsem došla k závěru, že jedním z problémů v rozpočtu může být právě výše zmiňovaný KEN, který je součástí fixní části rozpočtu. Jednotlivé fakulty mohou mít pak tendenci chtít KEN u studijních programů navyšovat. Pokud bude ale povolováno navyšovat KEN jedné fakultě,

¹⁰³ Rozdělování dotace na institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) pro ZČU fakultám a součástem. [cit. 25-03-2024].

¹⁰⁴ Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf. [cit. 25-03-2024].

ozvou se s tím určitě i následně další fakulty. Zde je pak na rektorovi univerzity, jak k tomu bude přistupovat. Některé fakulty v tomto ohledu si KEN drží naopak nízko, aby pro ostatní fakulty bylo výhodné si jejich předměty „nakupovat“ a jim tam tedy chodilo víc studentů. Jejich cílem je zvýšit šanci na to, že některý student přestoupí na jejich fakultu.

Tabulka č. 4 – Příspěvky ZČU pro rok 2024

Fakulta	Příspěvek z MŠMT (bez doktorandů)	Doktorandi	Ukazatel K	Příspěvek celkem
FAV	55 824 292	6 812 262	29 937 025	92 573 579
FDU	99 414 916	3 748 887	20 385 262	123 549 065
FEK	73 274 665	773 580	12 401 404	86 449 649
FEL	46 670 662	3 992 862	17 327 150	67 990 674
FF	62 072 834	2 261 233	19 084 270	83 418 337
FPE	139 059 095	428 444	17 925 008	157 412 547
FPR	68 360 177	1 381 014	11 687 019	81 428 210
FST	43 135 204	6 120 008	14 517 230	63 772 442
FZS	76 317 809	0	5 579 233	81 897 042
UJP	0	0	1 411 233	1 411 233
NTC	0	0	12 991 360	12 991 360
A celkem			K celkem	
689 647 945			163 246 194	

Zdroj: Rozpočet ZČU v Plzni na rok 2024. Online. 2024. Dostupné z: <https://marowit2.civ.zcu.cz/share/page/onlyoffice-edit?readonly=1&nodeRef=workspace://SpacesStore/fed6d68e-1ad8-4d67-8aed-d3405f054129>. [cit. 29-03-2024].

Závěr

Cílem této práce s názvem „Vybrané problémy vzdělávací politiky“ bylo představit vzdělávací politiku České republiky a upozornit na problémy a oblasti ve vzdělávací politice se zaměřením na financování terciárního vzdělávání.

Úvod práce je zaměřen na teoretickou stránku vzdělávací politiky. Konkrétně se zabývá funkcemi, nástroji a principy. Zahrnuta je zde i struktura vzdělávací politiky a subjekty. Mezi subjekty se kromě studentů a učitelů řadí například i politici, církve, experti apod.

Druhá kapitola nese název Strategie vzdělávací politiky v ČR. Kapitola pojednává především o systému české vzdělávací politiky, legislativě, vybraných institucí (MŠMT, Česká školní inspekce, obec a kraj) a strategií. Kapitola strategií je zaměřena na Strategii 2030+, Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol od roku 2021 a na Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR.

Následující kapitola se orientuje na politiku Evropské unie. Jsou zde shrnuty cíle, nástroje a principy vzdělávací politiky. Své místo zde mají i dokumenty, memoranda a programy EU. Dále se v kapitole věnují institucím a organizacím EU a jednotlivým prioritám v podobě priorit Evropské komise a nové strategické agendy.

Čtvrtá a zároveň poslední kapitola je věnována problémům vzdělávací politiky. Zde šlo o zachycení jednotlivých problémů v rámci vzdělávací politiky ČR. Konkrétně je kapitola zaměřena na inkluzi a integraci, multikulturní výchovu, financování školství, celoživotní učení a terciární vzdělávání.

Přestože celoživotní učení a vzdělávání dospělých může přispívat k profesnímu a společenskému uplatnění tak si v rámci celoživotního vzdělávání Česká republika v porovnání s ostatními zeměmi členských států nevede příliš dobře. Zájem o celoživotní učení je menší než evropský průměr. Nejvíce dospělých se do celoživotního učení zapojuje ve Švédsku.

Terciárnímu vzdělávání je věnována největší část. Tato kapitola je rozšířená o charakteristiku rozpočtu vysokého školství a o detailnější popis rozpočtu Západočeské univerzity v Plzni. Při studiu rozpočtu vysokých škol, konkrétně pak rozpočtu ZČU, jsem narazila na možný problém s koeficientem ekonomické náročnosti na základě, kterého se určuje část výše fixní části.

Na závěr pár slov od Liessmanna, které by zde dle mého názoru měli ve spojení se vzděláváním zaznít: *„Žijeme ve společnosti vědění. Tato věta dává křídla politikům, pedagogům, reformátorům univerzit a evropským komisařům, je hnací silou vědců, trhů i podniků. Vědění a vzdělání jsou, jak se tvrdí, nejdůležitějšími zdroji Evropy chudé na nerostné zdroje, a ten, kdo investuje do vzdělání, investuje do budoucnosti.“*¹⁰⁵

¹⁰⁵ LIESSMANN, K.P. Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5.

Resumé

The topic of this diploma thesis is educational policy and selected problems that occur in educational policy. In the Czech Republic, considerable attention is paid to education policy. The aim of this thesis is to analyze partial problems that occur in the educational policy of our country and describe the most important areas in which there are absences.

The introductory chapter is devoted to the theory of educational policy as a whole. The chapter deals with the main functions and objectives of educational policy and also describes the tools and principles that are used in education policy to achieve the desired results.

The second chapter concerns the educational system of the Czech Republic. Here I deal with the legislation that is central to us, the institutions that participate in education, and in the last part I deal with several strategies and plans.

The third chapter discusses the European Union's educational policy. It summarizes objectives, tools and principles of educational policy. It also focuses on document programs of the European Union.

The last chapter of this work is focused on selected problems of educational policy, including multicultural education, lifelong learning and adult education, education funding and problems typical of tertiary education. The last topic is divided into several sub-chapters, where I discuss in detail the budget strategy of universities and then focus more specifically on the budget of the University of West Bohemia in Pilsen.

Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1 – Model Donalda L. Kirkpatricka	5
Obrázek 2 – Stupně vzdělávacího systému	10
Obrázek 3 – Strategické linie	18
Obrázek 4 – Jsou splněny podmínky pro dosažení cílů Strategie 2030+?	19
Obrázek 5 – Stanovování priorit EU	32
Obrázek 6 – Rozdíl pojmů integrace a inkluze	34
Obrázek 7 – Tok finančních prostředků ve školství ČR	38
Obrázek 8 – Míra účasti na vzdělávání ve věku 25-64 let	41

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Rozdělení do segmentů	45
Tabulka č. 2 – Váhy indikátorů v jednotlivých segmentech	45
Tabulka č. 3 – Váhy jednotlivých kategorií	48
Tabulka č. 4 – Příspěvky ZČU pro rok 2024	49

Seznam zkratek

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

KEN – Koeficient ekonomické náročnosti

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

PRSZ – Plán realizace Strategického záměru pro oblast vysokých škol pro rok

RUV – Registr uměleckých výstupů

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

tzn. – to znamená

tzv. – takzvaně

VaV – Věda a výzkum

VVŠ – Veřejná vysoká škola

ZČU – Západočeská univerzita v Plzni

Seznam použité literatury

LITERATURA

BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle. Praha: ASPI, 2004, ISBN 80-86395-96-0.

DOČKAL, Vít a Petr KANIOK. Evropská unie tak akorát: praktický průvodce evropskou integrací. V Brně: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005, s. 114 ISBN 80-210-3846-2.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1260-7.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1262-3.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1261-5.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu. Praha: Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1261-5.

KALOUS, Jaroslav. Teorie vzdělávací politiky. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997, ISBN 80-211-0247-0.

LISSMANN, K. P. Hodina duchů. Praxe nevzdělanosti. Polemický spis. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2530-2.

LISSMANN, K.P. Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5.

MIHOLA, Jiří a Ján ŠRAMO. Přehled českého školství: kritická analýza na základě volného zpracování přednášek a seminářů prof. Jána Šrama. Vyd. 1. Praha: Občanské sdružení Melius, 2014. ISBN 978-80-87638-03-3.

PAŘÍZEK, V.: Perspektivní varianty vzdělávací politiky. Pedagogika, 1993, sv. 43, č. 2, s. 5-20.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PRŮCHA, Jan. Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

ZÁKONY

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

INTERNETOVÉ ZDROJE

CEDEFOP – Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy, MŠMT ČR. MŠMT ČR. Online. Copyright ©2013. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/cedefop-evropske-stredisko-prorozvoj-odborne-pripravy>. [cit. 20-02-2024].

Česká školní inspekce. Online. 2005, 2024. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/O-nas>. [cit. 23.01.2024].

Dotace EU. Evropské fondy v ČR – Unijní programy 2021-2027. Online. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027. [cit. 24-03-2024].

Dům zahraniční spolupráce. Průvodce mezinárodním vzděláváním. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/program/eurydice#studie-eurydice>. [cit. 20-02-2024].

Eduin. Informuje o vzdělávání. Jak se nám daří naplňovat Strategii 2030+? Online. 2024. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/strategie2030/#tema3>. [cit. 24-03-2024].

Eduin. Informuje o vzdělávání. Online. 2020. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/ihned-cz-problemy-vysokych-skol-se-prohlubuji-rika-daniel-munich//eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/terciarni-vzdelavani>. [cit. 25-03-2024].

Eurostat. Online. 2022. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics. [cit. 21-03-2024].

Evropská komise. Terciární vzdělávání. Online. 2024. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-educationsystems/czechia/terciarni-vzdelavani>. [cit. 25-03-2024].

Evropská unie. Priority a opatření. Online. 2019. Dostupné z: Infografika – priority EU a jak se stanovují | Evropská unie (europa.eu). [cit. 20-02-2024].

Evropská unie. Priority a opatření. Online. 2019. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2019-2024_cs. [cit. 20-02-2024].

Evropský parlament. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>. [cit. 20-02-2024].

FIALA, Mgr. Vlastimil. Od integrace k inkluzi. Případová studie základní škol. Online. 2015. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/phvr9/rigorozni_prace_Vlastimil_Fiala.pdf. [cit. 15-03-2024].

FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

HAUSER, Šimon. Praha školská. Jak se financuje školství v Česku? Online. 2023. Dostupné z: <https://www.prahaskolska.eu/jak-se-financuje-skolstvi-v-cesku/> [cit. 20-03-2024].

Meta. Princip inkluzivního vzdělávání. Online. 2021. Dostupné z: <https://inkluzivniskola.cz/principy-inkluzivniho-vzdelavani>. [cit. 15-03-2024].

Metodický portál RVP.CZ. Online. 2013. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/SSC/17243/ROZDILNY-VYZNAM-POJMU-INTEGRACE-A-INKLUZE.html>. [cit. 15-03-2024].

Metodický portál RVP.CZ. Online. 2015. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10799>. [cit. 20-02-2024].

Metodika rozpočtu ZČU. In.:2024. [cit. 25-03-2024].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-cr-2023-2027>. [cit. 23.01.2024].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-msmt>. [cit. 19.01.2024].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021. Online. 2020. Dostupný z: WWW: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/strategicky-zamer>. [cit. 23.01.2024].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Strategický záměr pro oblast vysokých škol a plány jeho realizace. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/strategicky-zamer>. [cit. 23.01.2024].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Strategie celoživotního učení ČR. Praha: MŠMT ČR. Online. 2007. Dostupné z: www.msmt.cz. [cit. 20-02-2024].

Multikulturní výchova; problémy spojené s její realizací. Metodický portál RVP – Modul Články [online]. Copyright © Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/32/MULTIKULTURNI-VYCHOVAPROBLEMY-SPOJENE-S-JEJI-REALIZACI.html/>. [cit. 15-03-2024].

Národní ústav pro vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/evaluace-jako-nastroj-zjistovani-kvality-v-dalsim-vzdelavani.html>. [cit. 16.01.2024].

Národní ústav pro vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: <https://e-pedagogium.upol.cz/pdfs/epd/2005/04/07.pdf>. [cit. 16.01.2024].

Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2024. Dostupné z: <file:///C:/Users/pavli/Downloads/Pravidla%20pro%20poskytov%C3%A1n%C3%AD%20p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvku%20a%20dotac%C3%AD%202024.pdf>. [cit. 25-03-2024].

Roční zpráva Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Online. 2005. [cit. 23.01.2024].

Rozdělování dotace na institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) pro ZČU fakultám a součástem. [cit. 25-03-2024].

Rozdělování dotace na institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) pro ZČU fakultám a součástem. [cit. 25-03-2024].

Rozpočet ZČU v Plzni na rok 2024. Online. 2024. Dostupné z: <https://marowit2.civ.zcu.cz/share/page/onlyoffice->

edit?readonly=1&nodeRef=workspace://SpacesStore/fed6d68e-1ad8-4d67-8aed-d3405f054129. [cit. 29-03-2024].

Seznam médium. Rozpočet MŠMT na rok 2024 negativně dopadá na každou školu. Online. 2024. Dostupné z: <https://medium.seznam.cz/clanek/jan-brizdala-rozpocet-msmt-na-rok-2024-negativne-dopada-na-kazdou-skolu-45586>. [cit. 20-03-2024].

Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2007. Online. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20160327010453/http://www.msmt.cz/file/10503_1_1/download/. [cit. 21-03-2024].

Studentio.cz. Online. 2018. Dostupné z: <https://www.studentino.cz/mu/pdf/pdr-per1/3-vzdelavaci-politika-ceske-republiky-v-kontextu-evropske-unie-8496-p2.html>. [cit. 20-02-2024].

Studentio.cz. Online. 2018. Dostupné z: <https://www.studentino.cz/mu/pdf/pdr-per1/3-vzdelavaci-politika-ceske-republiky-v-kontextu-evropske-unie-8496-p2.html>. [cit. 20-02-2024].

Výsledky 1. kola veřejné konzultace návrhu na posílení systému vedení a podpory MŠ a ZŠ v ČR s. 10. Online. 2023. Dostupné z: https://partnerstvi2030.cz/wp-content/uploads/Verejna_konzultace_-_vysledky_1kola_fin.pdf. [cit. 23.03.2024].

Vzdělávací politika a priority EU, Národní ústav pro vzdělávání. Národní ústav pro vzdělávání [online]. Copyright © [cit. 23.01.2024]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/projekty/vzdelavaci-politika-a-priority-eu>

Zákon č. 2/1969. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>. [cit. 23.01.2024].

Přílohy

Příloha č. 1 – Podpora předškolního vzdělávání¹⁰⁶

Cílem opatření je zvyšovat kvalitu vzdělávání a zapojovat do něj více dětí. Pomocť ke zvýšení kvality by měla změna obsahu, podpora pedagogů a individuální práce s dětmi.

SOUBOR OPATŘENÍ A KLÍČOVÝCH AKTIVIT	
Opatření č. 1	Zvýšení účasti dětí v předškolním vzdělávání
Klíčová aktivita 1.1	Analýza příčin a návrh opatření
Klíčová aktivita 1.2	Meziresortní spolupráce na podporu komunikace se zákonnými zástupci
Klíčová aktivita 1.3	Zajištění potřebných kapacit
Opatření č. 2	Úprava RVP PV a zvýšení kvality předškolního vzdělávání
Klíčová aktivita 2.1	Úprava RVP PV
Klíčová aktivita 2.2	Podpora implementace RVP PV
Klíčová aktivita 2.3	Podpora pedagogické diagnostiky
Opatření č. 3	Podpora pedagogů a vedení školy
Klíčová aktivita 3.1	Zvýšení kvality přípravného vzdělávání
Klíčová aktivita 3.2	Posilování řídicích kompetencí vedoucích pracovníků
Klíčová aktivita 3.3	Podpora dalšího vzdělávání
Opatření č. 4	Parametrizace financování a nákladovosti MŠ
Klíčová aktivita 4.1	Finanční náklady na snižování počtu dětí na učitele
Klíčová aktivita 4.2	Racionalizace finančních toků

¹⁰⁶ FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].

Příloha č. 2 – Zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích¹⁰⁷

SOUBOR OPATŘENÍ A KLÍČOVÝCH AKTIVIT	
Opatření č. 1	Komplexní podpora pro školy v obcích s vyšším podílem dětí a žáků ohrožených sociálním vyloučením v Karlovarském a Ústeckém kraji
Klíčová aktivita 1.1	Posílení odborné kapacity a kompetence pro práci s různorodými skupinami dětí a žáků
Opatření č. 2	Omezení segregačních tendencí v základním školství
Klíčová aktivita 2.1	Metodická podpora zřizovatelů v oblasti regulace spádovosti
Opatření č. 3	Zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji
Klíčová aktivita 3.1	Odstranění objektivní finanční bariéry bránící v přístupu ke vzdělávání
Klíčová aktivita 3.2	Podpora spolupráce rodiny a školy
Opatření č. 4	Cílená finanční podpora nástupu čerstvých absolventů do pedagogické praxe ve školách v Karlovarském a Ústeckém kraji
Klíčová aktivita 4.1	Finanční motivace čerstvým absolventům k nástupu do škol v Karlovarském a Ústeckém kraji

¹⁰⁷FRYČ, Jindřich a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. 2020. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf. [cit. 23.01.2024].